

dagpleje, må jeg lidt i forlængelse af det, fru Vibeke Peschardt var inde på, sige, at der er altså forskellige regler, når vi kommer ind på det kommunale område, og netop med dagpleje er det jo en ganske anden sag, for der går kommunerne jo ud og godkender, inden der overhovedet kan anbringes børn i private hjem.

Efter det, vi har oplevet under behandlingen af dette forslag, synes jeg, der er god grund til at se frem til det udvalgsarbejde, der forestår. Vi må erkende, at vi ikke kan få forslaget igennem i sin fulde ordlyd, men der var så mange positive signaler, også fra fru Vibeke Peschardt og fru Anne Bastrup, omkring den del, der vedrører boligens ukrænkelighed, at jeg da absolut er optimistisk, når jeg vurderer mulighederne for at få dele af forslaget vedtaget.

Jeg synes også, der er grund til at understrege det, fru Charlotte Antonsen var inde på, nemlig justitsministerens udtalelser fra så sent som i går. Justitsministeren er jo langt hen ad vejen også enig i det, som de fire partier har foreslået her i dag. Så vi ser frem til udvalgsarbejdet med stor spænding og håber, at dette forslag kan ende som det foregående, nemlig at vi kan få det vedtaget under en eller anden form, når vi når frem til anden behandling her i Folketingssalen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 85:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af organisationsfriheden.

Af Helge Sander (V), Bendt Bendtsen (KF), Tom Behnke (FP) og Kristian Thulesen Dahl (DF) m.fl. (Fremsat 18/12 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Forslagsstillerne lægger her op til, at enhver arbejdsgiver og enhver arbejdstager har frihed til at melde sig ind i en arbejdsgiverforening og fagforening eller til at undlade at gøre det, uden at det må komme den pågældende personligt eller erhvervsmæssigt til skade.

Lad mig starte med at præcisere, at det er regeringens opfattelse, at lov om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsfrihed sikrer lønmodtagerne retten til at være medlem af en fagforening og også retten til ikke at være medlem af en fagforening.

Organisationsfriheden er reguleret i flere internationale konventioner, hvoraf Danmark har ratificeret ILO's konvention nr. 87 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Danmark tilstræber at efterleve sine internationale forpligtelser fuldt ud, og som eksempel kan jeg nævne, at foreningsfrihedsloven i sin tid blev vedtaget på baggrund af en afgørelse fra Menneskerettighedsdomstolen. EU's sociale pagt fra 1989 er en erklæring om Fællesskabets arbejdsmarkedsmaessige og sociale dimension, og den indeholder bredt formulerede målsætninger bl.a. om organisationsfriheden.

Jeg vil dog i den forbindelse fremhæve, at ved indgåelse af de 11 landes aftale, den såkaldte sociale protokol, blev det slået fast, at denne aftale undtager organisationsforhold. Det betyder, at EU ikke har kompetence til at foreslå retsakter til at regulere nationale forhold om organisationsret, strejkeret, lønforhold eller ret til lockout. Dette kunne den danske regering tilslutte sig, da EU-regulering ville være et klart brud på det danske aftalesystem.

Med den gældende praksis fra Menneskerettighedsdomstolen og ILO's overvågningsorga-

ner finder regeringen, at vi lever op til de internationale forpligtelser, vi har påtaget os i relation til organisationsfriheden, herunder også efterlever målsætningen i henhold til den sociale pagt.

Jeg skal derfor meddele Folketinget og forslagsstillerne, at regeringen ikke kan støtte forslaget.

Ole Vagn Christensen (S):

Som forslagsstillerne ganske rigtigt gør opmærksom på i bemærkningerne til beslutningsforslaget, er det ikke første gang, vi har debatten om organisationsfrihed.

Jeg vil i den forbindelse ikke undlade at indskyde også til anskuelligørelse af forslagets manglende nuancer, at den af de borgerlige partier rejste problemstilling omkring organisationsfriheden alene berører den ene side af medaljen, nemlig retten til ikke at være organiseret.

Den anden side af medaljen vedrører lønmodtagerens ret til at være organiseret, en retlighed, som hverken historisk eller den dag i dag af den fagligt aktive forfølges uden problemer for den enkelte såvel i ansættelses- som afskedigelsesforløbet.

Hverdagsbilledet er nok lidt mere grumset, netop fordi der forfølges og varetages forskellige interesser på arbejdspladsen, som i større eller mindre grad indgår i arbejdsgivernes overvejelser, når det gælder arbejdsstyrken.

Sagt på en anden måde: Det er ikke altid de fagligt aktive, der står forrest i rækken ved ansættelser.

Det er en problemstilling, som aldrig har bragt det borgerlige Danmark op af stolen, hverken dengang eller i dag. Denne del af organisationsfriheden, som altså vedrører friheden til at organisere sig uden at blive mødt med negative sanktioner fra arbejdsgiveren eller staten, betegnes retligt som den positive organisationsfrihed og er ifølge lektor, cand.jur. Per Jacobsen den del af organisationsfriheden, som retligt sikres i grundlovens § 78, stk. 1.

Den positive organisationsfrihed, som var en del af septemberforliget i 1899, blev forankret i hovedaftalen og er siden blevet stadfæstet i Arbejdsrettens afgørelser. Altså har organisationsfriheden sit udspring i det danske aftalesystem, som blandt andet effektueres via kollektive overenskomster, der også på visse områder inden for det private arbejdsmarked indbefatter de såkaldte eksklusivaftaler, aftaler, som vel at

mærke indgås af både arbejdsgivere og lønmodtagere.

Her skal man blot have Per Jacobsens kommentar for øje, nemlig at eksklusivklausuler sjældent forekommer i overenskomster med medlemmer af DA, fordi foreningens vedtægter forbyder indgåelse af sådanne aftaler uden hovedbestyrelsens tilladelse. Eksklusivaftalerne, som er kimen til denne tilbagevendende borgerlige ballade, omfatter derfor et begrænset område af den private sektor.

Men det er jo ikke den positive organisationsfrihed, som de borgerlige, liberale kræfter koncentrerer sig om. Beslutningsforslaget vedrører den i retlig henseende negative organisationsfrihed, altså retten til at undlade at være medlem af de faglige organisationer.

I Danmark vedtog Folketinget i 1982 en lov om beskyttelse mod afskedigelser på grund af foreningsforhold. Loven skal ses på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 1981. Det fastslås i loven, at en arbejdsgiver ikke må afskedige en lønmodtager, fordi denne ikke er medlem af en bestemt forening.

Men det skal samtidig understreges, at princippet i det danske aftalesystem opretholdes i loven, vel at mærke med støtte fra bl.a. De Konservative og Fremskridtspartiet. Det sikres nemlig i lovens § 2, stk. 3, at eksklusivaftaler fortsat er lovlige i kollektive overenskomster, fordi en privat arbejdsgiver ved en ansættelse kan lægge et bestemt medlemskab til grund for beskæftigelsen. Arbejdsgiveren skal naturligvis gøre den arbejdssøgende opmærksom på betingelsen. Loven sikrer, at uorganiserede medarbejdere, der er ansat ved indgåelsen af eksklusivaftalen, kan forblive uorganiserede, uden at dette medfører afskedigelser.

Forslagsstillerne anlægger en europæisk vinkel på problemstillingen. Man mener dybest set ikke, at det danske aftalesystem er i overensstemmelse med EU's sociale pagt.

Jeg mener, at ministerens svar er klart på det punkt: at den sociale protokol undtager organisationsforhold, og ministerens synspunkt understøttes af professor, dr.jur. Ruth Nielsen. Hun har i handlingsprogrammet til gennemførelsen af det sociale charter foreslået, at der ikke sker nogen bindende regulering af organisationsspørgsmålet.

Det sociale charter fastslår nogle grundlæggende principper, f.eks. strejkeretten. Videre slås det fast – og det mener jeg skal indskydes – at EF's sociale charter ikke er en bindende

EF-retlig regulering. Organisationsforholdet er altså ikke reguleret i charteret, og dermed er der ikke tale om, at Danmark ikke efterlever EU-reglerne.

Det skal også nævnes, at eksklusivaftaler ikke strider mod de internationale aftaler, fordi den internationale særorganisation for arbejdsmarkedsforhold anerkender eksklusivaftaler, idet der henvises til, at reguleringen er et nationalt anliggende.

Det hedder endvidere i EU's sociale charter, 12. afsnit: »Arbejdsgiverne eller arbejdsgiverorganisationerne på den ene side og arbejdstagerorganisationerne på den anden side har ret til under de vilkår, der gælder efter national lovgivning og praksis, at forhandle og indgå overenskomster«.

Nu er vi ved at nærme os kimen, nemlig det forhold, at nøglen til løsning af problemstillingen omkring den negative organisationsfrihed ligger hos arbejdsmarkedets parter. Og så er den ikke længere for Socialdemokratiet.

Socialdemokratiet vedstår og støtter naturligvis det danske aftalesystem; det skaber rammen for kontinuitet og stabilitet på arbejdsmarkedet. Vi kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Nu vil jeg prøve at trække vejret lidt for hr. Ole Vagn Christensen. Puh ha!

Jeg vil godt kommentere nogle af de mange ting, som hr. Ole Vagn Christensen var inde på her, nogle af de flotte og fine paragraffer.

Først vil jeg spørge hr. Ole Vagn Christensen, om der ikke også er noget, der hedder almindelig sund fornuft. Hvis hr. Ole Vagn Christensen var medlem af en forening, der havde et erklæret konservativt formål, altså ville støtte Det Konservative Folkeparti og arbejde for konservative mærkesager, og hr. Ole Vagn Christensen var tvunget til at være medlem af en sådan forening, hvordan ville hr. Ole Vagn Christensen så reagere? Selvfølgelig skal man ikke tvinge folk ind i en forening. Det er det, jeg prøver at sige.

Der var 1,2 millioner danskere, der ved sidste valg stemte på Socialdemokratiet – det er jo mange mennesker, og det er også flot, og det gør Socialdemokratiet til Danmarks største parti – men der er 1,5 millioner medlemmer af LO-forbundet, og så godt som alle LO-forbund støtter Socialdemokratiet på den ene eller på den anden måde.

På et tidspunkt bliver man nødt til at sige stop over for de her ting og sige: Selvfølgelig må det være et fuldstændig frit valg, om man vil melde sig ind i en forening eller ej, hvis den har et politisk formål.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Ole Vagn Christensen begik en fejl ved igen hele sit indlæg at klandre forslagsstillerne for, at det her forslag kun handlede om muligheden for ikke at organisere sig, og spørge, hvor de borgerlige var henne i forhold til retten til at organisere sig. Hr. Ole Vagn Christensen, forslaget er ikke langt, det er på 6 linjer, og lad mig citere dem:

»Folketinget pålægger regeringen at sikre, at enhver arbejdsgiver og enhver arbejdstager har frihed til at melde sig ind i arbejdsgiverforeninger og fagforeninger eller til at undlade at gøre dette, uden at det må komme den pågældende personligt eller erhvervsmæssigt til skade.«

Forslaget omhandler begge sider, både retten til at organisere sig og retten til ikke at gøre det, og derfor vil jeg gerne høre, om hr. Ole Vagn Christensen har forholdt sig til det forslag, som er på dagsordenen, eller hr. Ole Vagn Christensen bare har kørt løs med sine fordomme.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Til det sidste spørgsmål, som hr. Tom Behnke rejser her, vil jeg kun understrege, at jeg talte om begge forhold. Jeg talte om det positive, og jeg talte om det negative, og så sagde jeg: Altid har den debat været rejst ud fra det negative.

Det er debatten også her, når vi taler om organisationsfriheden. Jeg synes, det kom meget klart og tydeligt frem i hr. Brian Mikkelsens indlæg – jeg synes ikke, det kan siges bedre – at det, det drejer sig om, sådan set er, at man mener, der er noget fuldstændig ravruskende galt i, at der er nogle mennesker, der støtter i det her tilfælde Socialdemokratiet. Det kører man på, og så er man ved at ødelægge den danske model.

Jeg vil gerne sige, at jeg mener, det er de virksomheder, der har fundet ud af at arbejde sammen med deres arbejdstagere og har fundet ud af, at det er godt at have en god organisation, der klarer sig.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Det er rigtigt, at det er godt med et samarbejde mellem arbejdstagere og arbejdsgivere. Derfor vil jeg godt nævne et eksempel, som er blevet påpeget over for mig i morges med en virksomhed i mit lokalområde – og det er tilfældigvis Holbæk.

Denne virksomhed blev i morges udsat for en blokade af SiD, fordi medlemmerne af SiD på denne arbejdsplads havde besluttet at melde sig ind i Kristelig Fagforening. Der er tale om en lille entreprenør, som har 14 medarbejdere, og nogle er medlemmer af foreninger af murere osv.; men nogle af SiD'erne har altså besluttet at melde sig ind hos de kristelige.

Det blev SiD så utilfreds med, at forbundet efter nogle forhandlinger og trusler osv. osv. har besluttet at iværksætte en blokade af denne her lille arbejdsplads, hvor forholdet mellem medarbejdere og arbejdsgiver er eksemplarisk, og medarbejderne er meget tilfredse med at være der. Alligevel har SiD altså, fordi de med vold og magt vil have en overenskomst, besluttet, at de vil blokere virksomheden.

Det kunne jeg godt tænke mig at høre hr. Ole Vagn Christensens kommentarer til.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nu har jeg den principielle opfattelse, at konflikter, der løber, skal vi ikke gå ind og kommentere, og sådan som jeg forstod det, er det tilfældet her.

Men jeg vil gerne røre ved det principielle, nemlig spørgsmålet om, hvad der tjener den virksomhed bedst. Er det de forhold, som man får kæmpet sig til ifølge de spilleregler, der eksisterer, eller er det forhold, hvor man tror, at man bare kan trække noget ned over hovedet på hinanden? Jeg forstår, at hr. Brian Mikkelsen mener det sidste, at man bare skal trække ting ned over hovedet på hinanden, eller også skal vi løse dem herinde.

Det er altså ikke min opfattelse. Min opfattelse er, at man skal bruge de instrumenter, der er i organisationsfriheden. Det var derfor, jeg talte om det positive omkring organisationsfriheden, nemlig at man kan bruge de instrumenter, der er, og så har man det retslige grundlag for bag efter at afgøre, om reglerne er overtrådt eller de ikke er overtrådt. Jeg mener, at det vil tjene os alle bedst, hvis vi respekterer det aftalesæt, der ligger i den danske model. Og i andre sammen-

hænge er vi jo gode nok til at rose os af den danske model.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Årsagen til, at borgerlige politikere og borgerlige partier fokuserer så meget på den negative foreningsfrihed, er jo, at der – som oftest i hvert fald – overhovedet ikke er problemer med den positive foreningsfrihed i Danmark. Der er jo ikke nogen problemer med, at man skal melde sig ind i en fagforening. Problemet er, at der nogle medlemmer, som ikke får lov til at melde sig ud af en fagforening i et moderne samfund.

Om det har Den Europæiske Domstol for Menneskerettigheder jo afsagt en kendelse, som hverken ministeren eller den socialdemokratiske ordfører var inde på. Den har afsagt dom i en sag, som vedrører tre engelske jernbanearbejdere, der var blevet afskediget fra de britiske statsbaner, og denne dom viste, at 18 dommere var af den opfattelse, at den britiske stat ved afskedigelsen havde tilsidesat organisationsfriheden, som findes i konventionens § 11. Det er jo interessant. Det er ikke en kendelse, som vi har hørt meget om fra de socialdemokratiske politikere i dag.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrhund (S):

Jeg kom til at høre hr. Brian Mikkelsens udsagn om den her Holbækhistorie. Derfor er jeg nødt til at spørge hr. Brian Mikkelsen, om han ikke glemte en væsentlig ting.

Efter hvad jeg er informeret om via dagspressen, så er det rent faktisk sådan, at der altså på den arbejdsplads findes en murersvend, som har bedt Murerne Fagforening under SiD om at skaffe ham en overenskomst med virksomheden, men det har virksomheden afvist med henvisning til, at man har – hvad hedder det – en overenskomst med et eller andet organ, der hedder Kristelig Arbejdsgiverforening.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg gør opmærksom på, at vi har indført en regel omkring de korte bemærkninger, hvorefter korte bemærkninger skal rette sig til den seneste ordfører.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Man kan altså også i denne her sag komme rundt i verden. Jeg forstod, at hr. Brian Mikkelsen

sen nu ønsker en kommentar til den engelske situation.

Jeg er ikke særlig imponeret af det engelske arbejdsmarkedssystem og har aldrig været det. Jeg mener, at man faktisk dér har konflikten sig til elendighed. Derimod har jeg meget stor respekt for det danske aftalesystem, og jeg har meget stor respekt for de parter, der virker i det. Og jeg tror ikke, de kunne finde på at være så fjollede.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Brian Mikkelsen for endnu en kort bemærkning. Og så tror jeg, vi nærmer os afslutningen af denne omgang.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Den bliver meget kort, for det er bare den oplysning til hr. Ole Vagn Christensen, at det er Den Europæiske Domstol for Menneskerettigheder, der har afsagt denne kendelse. Det har ikke noget at gøre med det engelske system. Det er den domstol, som både Danmark og de fleste andre europæiske lande refererer til, som har afsagt denne kendelse om eksklusivaftaler.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nu har jeg vist forstået det dér spørgsmål rigtigt.

Jeg havde det faktisk med i min tale. Jeg sagde:

»I Danmark vedtog Folketinget i 1982 en lov om beskyttelse mod afskedigelser på grund af foreningsforhold. Loven skal ses på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 1981.«

Senere foretog vi så nogle rettelser i 1990.

Jeg mener sådan set, at jeg har omtalt det forhold, og jeg mener ikke, der er grund til at kommentere det mere.

Ulla Tørnæs (V):

Jeg vil gerne indlede med at takke den foregående ordfører, hr. Ole Vagn Christensen, for en utrolig grundig gennemgang af forholdene, men den gennemgang viser jo også med al mulig tydelighed, at Socialdemokratiet ikke respekterer lønmodtagernes frie valg og rettigheder. Så det er måske ikke uden grund, at der har været en række målinger på det seneste, der har vist, at Venstre er det største parti blandt lønmodtagere, også blandt lønmodtagere, der er medlemmer af LO-forbund.

Dette forslag er i lighed med det foregående forslag en genfremsættelse af et tilsvarende forslag fra 1995. Det skal ikke tages som udtryk for manglende opfindsomhed fra Venstres side, men derimod som et udtryk for, hvor vigtigt dette principielle spørgsmål er for Venstre, altså spørgsmålet om respekten for den enkelte borgers frihedsrettigheder.

For Venstre er grundlovens bestemmelser om frihedsrettigheder, herunder foreningsfriheden, helt fundamentale for demokratiet og dermed elementære principper i en retsstat som den danske. Venstre arbejder således vedholdende for at sikre, at disse rettigheder ikke krænkes til skade for den enkelte borgers selvbestemmelset.

For Venstre er det vigtigt at understrege, at foreningsfriheden og dermed også organisationsfriheden har to ligestillede sider og ikke som påpeget af hr. Ole Vagn Christensen kun én.

For det første består foreningsfriheden i retten til at være med i en forening, men samtidig naturligvis også i retten til ikke at være medlem af en forening. Respekten for den enkeltes valg, dvs. selvbestemmelsen, må naturligvis også gælde og respekteres, når det handler om det danske arbejdsmarked, hvor vi desværre til stadighed oplever, at borgernes foreningsfrihed krænkes. Vi oplever masser af eksempler, hvor folk ufrivilligt presses ind i faglige organisationer.

I øjeblikket er det mest omtalte eksempel på den manglende respekt for foreningsfriheden den fuldstændig groteske sag, der efterhånden længe har verseret i Nyhavn, hvor Restaurations- & Bryggeriarbejderforbundet og SiD har etableret en blokade mod 17 restauranter, på trods af at medarbejderne ikke vil have noget med de pågældende forbund at gøre. Sagt med andre ord: De pågældende ønsker at håndhæve deres frihed til ikke at være medlem af nogen bestemt forening.

Men også andre steder i landet oplever vi gang på gang, at borgernes rettigheder trædes under fode, og hvor trusler om afskedigelse er en kendt sag, hvis man ikke melder sig ind i en eller anden bestemt faglig organisation. Således er der for nylig udstedt blokadevarsel af Grafisk Forbund ikke i Holbæk, men mod en lille grafisk virksomhed i Esbjerg, der består af et ægtepar og to ansatte, og for hvem en realisering af en blokade vil være en klar trussel mod arbejdspladserne forstået på den måde, at virksomhe-

den ikke har lagt skjul på, at konsekvensen af en blokade kan blive nedlæggelse af en række job.

Med andre ord: Fagbevægelsen, hvis fornemste opgave burde være at sikre lønmodtagernes arbejdspladser, kommer i det nævnte eksempel meget nemt til at gøre lønmodtagerne en gevaldig bjørnetjeneste.

Jeg har svært ved at forstå, hvordan Socialdemokratiet kan stå inde for sådanne konsekvenser af den manglende respekt for foreningsfriheden.

De nævnte eksempler er blot to ud af mange større eller mindre sager. Der er derfor efter Venstres opfattelse god grund til at kræve en klar præcisering af reglerne, således at grundlovens bestemmelser om foreningsfrihed og også den føromtalt EU's sociale pagts bestemmelser herom eller endelig Den Europæiske Menneskerettighedskonvention bliver efterlevet.

Det er netop denne præcisering, vi med dette forslag ønsker at regeringen tager fat på. Derfor ønsker vi at pålægge regeringen at sikre den enkeltes foreningsfrihed, uden at det kommer den pågældende personligt eller erhvervsmæssigt til skade.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det var et interessant indlæg, fru Ulla Tørnæs her kom med. Det var interessant på den måde, at man næsten ikke kan se skoven for bare træer, og det skal jeg gerne begrunde. Man tog den ene side af sagen og sagde, at det her er det, der giver mennesket nogle rettigheder.

Jeg tror på og har stor forståelse for, at danske arbejdsgivere og danske arbejdstagere aftaler deres forhold. De har de konfliktinstrumenter, som der nu engang er givet i loven, og har de muligheder og rettigheder for at kunne hjælpe den enkelte til at få nogle bedre løn- og arbejdsforhold, og for at den enkelte virksomhed kan klare sig i konkurrencesituationen i fremtiden.

Jeg har faktisk det indtryk, at der lægges op til anarki, sådan som man snakker om den organisationsfri æra, og jeg har svært ved at se, at den skulle give mere frihed end det andet.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg kan godt læse, hvad der står i bemærkningerne til forslaget. Man koncentrerer sig om arbejdsgiverforeninger og faglige foreninger osv. Når jeg lytter til fru Ulla Tørnæs' ordførertale, så beskæftiger fru Ulla Tørnæs sig meget

med foreningsfrihed, og jeg opfatter det egentlig sådan, at indlægget og talen rækker længere end det, der står i beslutningsforslaget.

Man beskæftiger sig meget med foreningsfriheden, og derfor kan det undre mig, at man ikke har taget andelsforeninger med, og jeg kunne godt tænke mig at høre, hvorfor man ikke, når nu man beskæftiger sig utrolig meget med den her foreningsfrihed, har taget andelsforeningerne med i beslutningsforslaget?

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg vil sige til hr. Ole Vagn Christensen, at jeg naturligvis har stor respekt for en aftale indgået af arbejdsgiver og arbejdstager. Det er det, som hele det danske arbejdsmarked er baseret på. Men jeg har til gengæld ikke spor respekt, når denne aftale indgås med tvang, og det er jo netop det, der er tilfældet i i hvert fald de to eksempler, som jeg her nævnte. Hr. Brian Mikkelsen nævnte et tredje eksempel, og sådan kunne man blive ved. I det øjeblik, hvor der bliver tale om tvang, forsvinder min respekt for systemet som sådan.

Så vil jeg godt med hensyn til mit eksempel fra Nyhavn sige, at dér har parterne jo netop indgået en aftale; så kommer der pludselig nogle udenforstående – altså en tredje part – og blander sig og vil pålægge de to, der har indgået en aftale, jf. også det, som hr. Ole Vagn Christensen var inde på er fundamentet for det danske arbejdsmarked, og så hører min respekt for aftalesystemet altså op.

Så til hr. Poul Erik Dyrlund: Hvis hr. Poul Erik Dyrlund gjorde sig det besvær at læse bemærkningerne til forslaget, ville han erfare, at bestemmelserne i grundloven omkring foreningsfrihed faktisk bliver fremhævet, men vi lister så også en række andre bestemmelser op, herunder den sociale pagt i EU.

Med hensyn til diskussionen om andelsforeninger er det unægteligt en anelse uden for dagens debat, og jeg vil blot sige, at dér findes der jo ikke nogen tvang; det er jo frivilligt, om man ønsker at være med i et andelsselskab eller ej. Det er klart, at i det øjeblik man er medlem af en andelsvirksomhed eller med i et andelsselskab, må man naturligvis efterleve de forpligtelser, man indgår.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes igen, det var et interessant indlæg, der kom fra fru Ulla Tørnæs, hvor hun sådan set prøver at bygge en argumentation op om, at man ikke er interesseret i at ødelægge et arbejdsmarked og alle de der ting. Det hørte vi også godt. Men er det ikke det, der bliver konsekvensen af det her?

Jeg hørte det, der blev sagt omkring Nyhavn, at man netop, fordi man har indgået nogle aftaler om, hvordan man organiserer sig, hvordan man kæmper for sine rettigheder, er stødt på en konflikt. Er det, der bliver sagt fra fru Ulla Tørnæs' side, ikke netop, at man sådan set siger, at det skal de ikke have lov til. De skal ikke have lov til at have de der instrumenter, de skal bare gøre, som vi siger, eller som vi mener tjener det enkelte menneske bedst. Selv om det måske kan ødelægge en hel masse af deres velfærd, så er det underordnet. Og det, jeg mener, når jeg siger, at man ikke kan se skoven for bare træer, er, at man ikke på godt og ondt respekterer aftalesystemet, den danske model.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Nu skal fru Ulla Tørnæs få lejlighed til at vise mig, hvor der står noget om grundloven i forslaget. Nu har jeg læst det én gang til, og jeg synes ikke rigtig, jeg kan se det, men nuvel, det finder vi ud af, når jeg kommer ned fra talerstolen.

Men til spørgsmålet om det her med andelsforeningerne. Er det nu så frit? Er det nu svineproducenten frit for, om svineproducenten vil være medlem af en andelsforening eller ej? Står det svineproducenten frit for at melde sig ud af andelsforeningen og så stadig væk sende sine grise til slagteriet? Jeg mener, at vi her har en af de styggeste eksklusivbestemmelser, der overhovedet findes i dette land. I det øjeblik, man melder sig ud af sin andelsforening, er der lukket på andelssvineslagteriet eller -mejeriet. Det er en af de styggeste eksklusivbestemmelser, der findes i dette land.

Hvorfor tager man ikke det med, når man nu skal have debatteret det? Det glider man behændigt uden om.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det kan somme tider være svært at gennemskue, hvor meget et beslutningsforslag, der for-

muleres sådan lidt løst, betyder. Jeg var i hvert fald opmærksom på, at det her forslag betyder et forbud mod eksklusivaftaler, men jeg var ikke opmærksom på, at det var et forbud mod blokader. Men det kan jeg forstå det er.

Altså Holbæk, Esbjerg, Nyhavn – det nævner I som et eksempel på, at det er noget galt noget, der foregår. Det, jeg godt lige vil have opklaret, er, hvordan blokader er relevant i den her forbindelse. Når der er tale om en fysisk blokade, kender vi reglerne i politivedtægterne, men er der tale om blokade i almindelig fagretlig forstand, har jeg svært ved at se, hvordan det skal indgå her, for hvis man ad den her vej vil have forbud mod blokade, bliver det søreme en meget vidtgående bestemmelse. Men det var måske bare sådan et eksempel for at illustrere, hvordan verden er anderledes, end man godt kunne tænke sig det, eller har det relevans for diskussionen i dag?

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Først til hr. Ole Vagn Christensen: Jeg tror faktisk ikke, at det vil medføre kaos på det danske arbejdsmarked, hvis man respekterer borgernes frihed og også deres foreningsfrihed. Jeg har faktisk vældig meget tillid til den enkelte borger, og jeg er ret sikker på, som vi jo netop ser i Nyhavn, at arbejdsgiver og lønmodtager godt kan finde ud af at indgå en aftale, også selv om LO-forbund ikke bliver indblandet i det.

Og det er dér, jeg vil sætte spørgsmålstegn ved, hvad det er for en velfærd, som hr. Ole Vagn Christensen tror er truet? Det forstår jeg simpelt hen ikke, for der er jo netop – hvis vi igen refererer til eksemplet i Nyhavn – tale om, at man har fundet frem til en aftale; blot er der efter hr. Ole Vagn Christensens mening altså tale om en trussel mod velfærden i det øjeblik, LO ikke er indblandet.

Så vil jeg gerne sige til hr. Poul Erik Dyrland, at hvis man læser forslaget, vil man kunne læse, at forslaget også omhandler arbejdsgiveres ret og mulighed for ikke at være medlem af nogen organisation, så forslaget handler også om arbejdsgiver og ikke kun om lønmodtager.

Så vil jeg gerne sige til hr. Aage Frandsen: Det er rigtigt, at vi ikke er tilhængere af eksklusivaftaler, og i det øjeblik, man respekterer borgernes foreningsfrihed, vil det jo indirekte også medføre et forbud mod eksklusivaftaler.

Så med hensyn til blokaden ...

Første næstformand (Ivar Hansen):

Så med hensyn til taletiden – den er desværre slut i denne omgang.

Ulla Tørnæs (V):

Jeg håber, hr. Aage Frandsen vil gå på talerstolen igen, så jeg får mulighed for at svare.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg skal prøve én gang til. Jeg sagde, at den der organisationsret på godt og ondt betyder, at man kan komme ud i en konflikt, fordi der er forskellige interesser, og så er der aftalt nogle spilleregler. Uanset dette skulle man altså have lov til at gå ud og undergrave eller gå bag om ryggen på de mennesker, som melder sig til at varetage det her, og hvis det fik lov til at udvikle sig, mener jeg, det er en undergravning af den danske model. Det må jeg sige. Det vil jeg da endda gerne understrege, for hvem er det, der har magtmidlerne til at gå ud og sige, jamen bare I vil gøre sådan her – det kan arbejdsgiveren gøre – så kan I få lov til at gøre, ligesom det passer jer, for der er jo fuldstændig frihed i det her land til at kunne undergrave, kunne opbygge og til at kunne gøre, hvad som helst?

Det er det, jeg mener med, at når vi har valgt den danske model, så er det en model, hvor det er organisationerne, der ligesom har ansvaret for også at varetage denne her side af sagen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Til fru Ulla Tørnæs: Jeg kan godt se, hvad der står i forslaget, men jeg skal så stille et helt konkret spørgsmål, for vi skal jo have det her på plads. Skal jeg forstå det, fru Ulla Tørnæs sagde i sidste indlæg, sådan, at hvis en svineproducent melder sig ud af andelssvineslagteriet, har vedkommende fortsat ret til at levere svin til det pågældende slagteri? Det vil jeg gerne have et klart svar på.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Lad mig starte med det med blokaden. Grunden til, at jeg overhovedet nævnte situationen med en blokade, er, at blokaden jo er første trin til en trussel over for lønmodtagerne om at melde sig ind i en bestemt organisation. Derfor mener jeg, det var særdeles relevant såvel af hr. Brian Mikelsen som af mig selv at nævne problemstillingen omkring blokader. Blokader blev kun

nævnt i denne her sammenhæng i forbindelse med, at det jo er første trin på vej til en desværre længerevarende konflikt. For os handler det altså om, at det i den sammenhæng er en trussel om, hvad der ellers vil kunne foregå på virksomheden.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det var et meget interessant indlæg, fru Ulla Tørnæs kom med. Nu skal jeg lade være med at angribe, for så skal vi jo fortsætte, og det har jeg forstået på formanden at vi ikke skal, men når nu der kan læses i forhandlingsprotokollen, hvad det var, hun sagde her til sidst om, at det er noget, der kan accelerere, så må jeg sige, at det bestemmer parterne jo. Hvis det er sådan, at man har det ansvar, og er man sig det ansvar bevidst, vil man ikke komme i den situation.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg er nødt til på baggrund af fru Tørnæs' sidste par indlæg at konstatere, at det ikke er sådan, at svineproducenten kan melde sig ud. Jeg er også nødt til at konstatere, at det er med fuldt overlæg, at man ikke har taget andelsforeningerne med i det her beslutningsforslag. Jeg stillede et meget kort spørgsmål før; jeg respekterer det her med taletidsproblemerne, men det kunne altså have været besvaret med et ja eller et nej.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Nu taler hr. Ole Vagn Christensen om, at det eventuelt kan eskalere, men problemstillingen er jo, så vidt jeg ser det med hr. Ole Vagn Christensens briller, at hr. Ole Vagn Christensen ikke respekterer, at der jo er tale om en aftale, som indgås mellem to parter. Og så er der en tredje part, som varsler blokade, som varsler konflikt, en part, som i og for sig ikke har noget med den aftale, der er indgået mellem de to parter, at gøre.

Det er selvfølgelig en udmærket debat den her, og den kan sikkert stå på meget længe, men vi må jo konstatere, at vi hver især har vores opfattelse af, hvordan det danske arbejdsmarked og borgernes frihedsrettigheder skal respekteres.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det er bare for at rette en misforståelse. Jeg har ikke talt om, at det ville eskalere; det var fru Ulla Tørnæs, der talte om, at det ville eskalere. Jeg lagde netop op til, at parterne har et stort ansvar, og det er vel at mærke de parter, som har forhandlingsretten, der har det ansvar, og det, jeg har forstået på det hele, er sådan set, at de skal fratages denne forhandlingsret af hensyn til friheden, og så er det, jeg siger: Hvem er det så, der bliver frihed for?

Brian Mikkelsen (KF):

Det beslutningsforslag, vi har til debat her i dag, burde det egentlig ikke være nødvendigt at fremsætte, for foreningsfriheden er jo en grundlovssikret rettighed. Vi er glade for i det her land, at vi har et af de ældste demokratier i verden. Det er også rigtigt, men det betyder ikke, at vi kan leve højt på, hvad vore forfædre har gjort, for der er efter min mening i dag ikke overensstemmelse mellem grundloven, den seneste ændring af EF-Traktaten og så den gældende danske lovgivning.

For Det Konservative Folkeparti er det helt indlysende og naturligt, at man som lønmodtager og arbejdsgiver helt frit kan vælge, hvilke organisationer man vil være medlem af eller ikke medlem af. Og det er derfor, vi fokuserer så meget på begreber som den positive og den negative foreningsfrihed.

Det er jo en fundamental rettighed, og det er rodfæstet i vores grundlov, at man selv kan vælge, hvad for en forening man vil være medlem af. Det bør være en lige så fundamental rettighed, at man også kan vælge, hvad for en forening man ikke vil være medlem af.

Det undrer mig meget, at et flertal i det danske Folketing ikke vil sikre en reel valgfrihed mellem medlemskab eller det modsatte af en hvilken som helst forening. Hvis man nærmest vil tvinge lønmodtagerne ind i en bestemt fagforening, så erkender man jo på forhånd, at fagforeningen er håbløs at være medlem af. Og det skulle jeg hilse og sige at jeg bestemt ikke synes. Jeg er selv medlem af en fagforening og synes, at de udfører et glimrende stykke arbejde, og det har de gjort også gennem tiderne og været med til at opbygge det danske velfærdssystem. Men når man tvinger lønmodtagere ind i en fagforening, får fagforeningen jo ikke selv mulighed for at fortælle, hvorfor man skal være medlem.

Vi støtter fra konservativ side fortsat den næsten 100-årige hovedaftale for arbejdsmarkedet. Det skal der ikke herske tvivl om. Grundlæggende er det jo arbejdsmarkedets parter selv, der skal aftale sig til rette. Men når det gælder overordnede spørgsmål som personlig frihed, er det fortsat Folketinget, der som lovgivende magt skal sikre den slags grundlæggende frihedsrettigheder og menneskerettigheder. Det kan ikke være andre, det kan ikke være nogen ude på arbejdsmarkedet, der skal sætte sig over Folketinget.

Arbejdsministeren og den socialdemokratiske ordfører har på en udførlig og god måde, synes jeg, remset alle de love og internationale konventioner op, som Danmark har tiltrådt på området. Men hvad hjælper det, når vi ikke selv har implementeret de mest basale frihedsrettigheder i vores egne love? F.eks. står der i den sociale pagt – og nu citerer jeg – »at arbejdsgivere og arbejdstagere i Det Europæiske Fællesskab har ret til frit at slutte sig sammen for at oprette arbejdsgiverforeninger og fagforeninger efter deres eget valg til varetagelse af deres økonomiske og sociale interesser«. Der står også, at enhver arbejdsgiver og enhver arbejdstager har frihed til at melde sig ind i sådanne organisationer eller undlade at gøre dette, uden at det må komme den pågældende personligt eller erhvervsmæssigt til skade. Det er altså, hvad der står i den pågældende aftale.

Jeg behøver ikke at remse alle de mange faglige konflikter op, som vi alle sammen kender navnene på. Nyhavn er det seneste gode eksempel på en grotesk situation, hvor lønmodtagerne har sluttet sig sammen i en forening, som ikke vil have den pågældende overenskomst med RBF, der er dårligere end den, de har fået med arbejdsgiverne i Nyhavn.

Jeg synes, at man skal overveje synspunktet igen hos flertallet af partierne herinde, så vi får sikret en reel foreningsfrihed i Danmark.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Uanset hvor alvorligt et stemmeleje hr. Brian Mikkelsen betjener sig af, bliver postuler altså ikke mere rigtige af den grund. Jeg vil godt anholde de postuler, der ligesom får signalet, at vores lovgivning ikke er i overensstemmelse med internationale konventioner; det er de. ILO's organisation, som er en trepartsorganisation, som vedtager konventioner fra tid til anden, understreger klart, at de her forhold er et nationalt anliggende.

Så henviser hr. Brian Mikkelsen til den sociale pagt. Der vil jeg godt sige, at sidste gang, loven om foreningsfrihed her i Danmark blev ændret, var i 1990. Det var under den borgerlige regering. Det var med en konservativ arbejdsminister. Dengang undlod man faktisk, at man skulle forbyde brugen af eksklusivaftaler, og man anlagde den samme fortolkning af Danmarks internationale forpligtelser, som man gør i dag.

Summa summarum: Der er ikke noget at komme efter i forhold til vores internationale forpligtelser, heller ikke når det drejer sig om EU-lovgivning, for hvordan er EU-lovgivningen, der taler om det her spørgsmål? Der er det også et nationalt anliggende, og det ved jeg at arbejdsmarkedets parter er utrolig meget optaget af, en optagethed, der senest er kommet til udtryk, da de var med til at bane vejen for en beretning, som fortæller, at nu siger vi i Danmark til Kommissionen, at vi gerne vil have lov til at implementere arbejdstidsdirektivet på aftalebasis.

Så jeg synes godt, jeg vil sige til Venstre og De Konservative, som også har deres baglande: Vær nu forsigtige, for det er det, I sætter på højkant, fordi I kan nævne et par eksempler, som er mere eller mindre fortegnede; det er faktisk den danske aftalemodel, I sætter på højkant.

Og det er der ikke meget stemning for i det danske samfund, for det er den danske aftalemodel, der overordnet set sikrer et roligt, stabilt og harmonisk arbejdsmarked.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Grundlæggende frihed er ikke i overensstemmelse med internationale regler, det har vi nu fået fastlagt af arbejdsministeren, og jeg gjorde det også i mit indlæg.

Men det, jeg ikke kan lade være med at sige til hr. Brian Mikkelsen, som jo nok repræsenterer de erhvervsgrupper, der har haft en meget, meget stor interesse i, at der har været et stabilt arbejdsmarked, og at der har været et meget, meget lavt antal konflikter i det her land, er, at det er man ved at prøve på at argumentere over på en sådan måde, at man faktisk kan få det til at accelerere således, at når man taler om, at man synes, den danske model er god, og at man understøtter den, så er man i virkeligheden på vej til at undergrave den danske model.

Jeg ved, at hr. Poul Erik Dyrlund har rejst det spørgsmål – jeg kunne nævne tandlæger, jeg kunne nævne læger, jeg kunne nævne grønt-

handlere – og jeg vil godt spørge om, hvilke regler og hvilke bestemmelser der gælder her af hensyn til det kollektive.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Vi har jo fået placeret Venstre i hele spillet omkring det her med andelsforeningerne. Men vi skal også have placeret De Konservative. Nu var det jo sådan, at hr. Brian Mikkelsen sagde, at det skal være forbudt at tvinge en person ind i en hvilken som helst forening. Og det går jeg ud fra med den formulering også gælder for De Konservative i en andelsforening.

Det kan ikke være anderledes, når man udtrykker sig sådan. Og det, vi så skal have et svar på fra hr. Brian Mikkelsen, er jo, om det er rigtigt, hvis nu en person melder sig ud af den dér andelsforening, som har et svineslagteri, at vedkommende så fortsat kan få lov til at levere svin til det slagteri, og om vedkommende skal have lov til det efter hr. Brian Mikkelsens opfattelse.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Jeg skal bare understrege for en ordens skyld over for arbejdsministeren, at det her forslag ikke sigter mod at gennemtvinge et brud med den århundredlange tradition, vi har i Danmark om, at arbejdsgivere og arbejdstagere på det danske arbejdsmarked organiserer sig. Det har været, og det er fortsat en god tradition, men det, det handler om, er at sikre den enkelte friheden til selv at bestemme, om man ønsker at organisere sig, eller hvor man i givet fald ønsker at organisere sig.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg synes, at man i en sådan debat her skal passe på med ikke at tillægge hinanden alle mulige underlige motiver om, hvorfor man gør dit, og hvorfor man gør dat. Sagen her er i al sin enkelthed, at det lader til, at regeringen støtter eksklusivaftaler, som betyder, at man ikke selv kan vælge som lønmodtager, om man vil være medlem af en forening eller ej. Så banalt er det jo.

Så bliver der fra de tre foregående socialdemokratiske talere spurgt til mit bagland. Dermed hentydes der jo så til Dansk Arbejdsgiverforening, som skulle have nogle sammenfaldende interesser med os. Selvfølgelig har de det. Vi har nogle fælles mål, men jeg vil på ingen som

helst måde acceptere, hvis de krænker nogle rettigheder for nogle mennesker. Jeg vil ikke være med til at købe mig fred på arbejdsmarkedet ved at trampe på en lønmodtagers eller for den sags skyld en almindelig danskers rettigheder i samfundet. Det vil jeg simpelt hen ikke være med til.

Derfor er jeg uden undtagelse imod eksklusivaftaler i enhver form, og det er mig fuldstændig ligegyldigt, om det er DA og LO, der har aftalt dem. De skal ikke kunne sætte sig ud over det danske Folketing og de almindelige frihedsrettigheder i det danske samfund. Det vil jeg ikke acceptere som politiker.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det kan godt være, at fru Ulla Tørnæs ikke kan se konsekvenserne af sit eget forslag eller rettere det forslag, som hun er medforslagsstiller til. Det lyder faktisk sådan, for man kan ikke på den ene side sige, at man værner om den danske aftalemodel, og så på den anden side sige, at folk i alle situationer skal have fuldstændig fri ret til at vælge.

Er man beskæftiget på et område, hvor der er en overenskomst, som arbejdsmarkedets parter har givet hinanden håndslag på – hvilket faktisk betyder, at der er fredspagt, og det vil sige, at man ikke kan strejke eller lockoute osv., og det er jo det, hele aftalesystemet handler om – så er der jo en vis fornuft i, at eksempelvis nogle af lønmodtagerne, dvs. den ene af aftaleparterne, ikke lige pludselig kan sige: Nu vil vi i øvrigt ophæve vores del af aftalen. Et aftalesystem baserer sig altså i en eller anden grad på demokrati og på kollektive beslutninger, som vedtages i det, der kaldes de kompetente organer.

Hvis det er sådan, at en medarbejder er på en virksomhed, som er omfattet af en overenskomst, er det vel ikke helt naturligt, at den pågældende er medlem af den organisation, som har sikret, at han eller hun har fornuftige lønforhold.

Hvis man derimod står for at skulle have et arbejde, skal man jo kende vilkårene for det arbejde, og dér er det vigtigt, at man, når man først er kommet ind på en arbejdsplads, ikke bagefter føler, at man er blevet påtvunget et medlemskab af en organisation, som man ikke bryder sig om at være i.

Og i de ansættelsessituationer er det klart, at arbejdsgiveren, som jo ansætter den pågældende medarbejder, skal fortælle, at her er man altså dækket af en overenskomst, som indebærer,

at man er medlem af den faglige organisation, som arbejdsgiveren har en aftale med. Er det så forfærdeligt? Er det så krænkende? Jeg synes det ikke.

Men jeg vil gerne være i god tro med hensyn til, at fru Ulla Tørnæs ikke er helt klar over konsekvenserne af sit eget forslag, men på den baggrund vil jeg så også sige: Prøv nu lige at tænke på dette! Og tag lige et dybere spadestik med hensyn til de konsekvenser, forslaget kunne få!

(Kort bemærkning).

Henning Urup (V):

Jeg tror, der er brug for, at hr. Poul Erik Dyrlund sætter sig ned sammen med sin partikammerat hr. Ole Vagn Christensen og får at vide, hvordan forholdene er på et andelsslagteri, for så vidt jeg ved, er hr. Ole Vagn Christensen jo tidligere slagteriarbejder.

For man kan ikke sætte lighedstegn mellem det at være medlem af et andelsselskab – i dette tilfælde et svineslagteri – og det at være medlem af en fagforening, for medlemskab af et andelsselskab er noget, som kan sammenlignes med en ansættelsesaftale, for det drejer sig om de betingelser, hvorunder samarbejdet skal forløbe. Og dér er det ikke sådan, at det samtidig forlanges, at man skal være medlem af en landboforening for at kunne levere sine grise til slagteriet, og desuden er der den yderligere forskel, at medlemskab af et andelsselskab er et medejerskab, hvor man påtager sig et medansvar for slagteriets økonomi. Der er altså en meget væsentlig forskel her.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg minder igen om, at de korte bemærkninger skal rette sig til den seneste ordfører.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg synes, det var et interessant indlæg, hr. Brian Mikkelsen nu kom med om eksklusivaftaler, for på det offentlige område – dvs. det, som staten, amterne og kommunerne har med at gøre – og i DA's område eksisterer de ikke, og på en lang række andre områder eksisterer de heller ikke. De eksisterer nogle få steder, fordi det er et af de instrumenter, som man har, men det er affattet på den måde, at der ikke er nogen, der kan komme og trække eksklusivbestemmelser ned over hovedet på nogen, der allerede er ansat; men inden man bliver ansat, kan man få at vide, at her eksisterer der eksklusivaftaler.

Og sætter hr. Brian Mikkelsen sig ned og gør regnestykket op, er der i virkeligheden masser af steder, hvor man kan blive ansat, uden at der eksisterer eksklusivaftaler, og derfor vil jeg igen understrege, at jeg synes, man her sætter noget i gang, som man overhovedet ikke har vurderet konsekvenserne af, som arbejdsministeren sagde det.

Det gælder også med hensyn til, hvor mange steder der eksisterer eksklusivaftaler hos de selvstændige.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Så er det hr. Brian Mikkelsen og derefter hr. Poul Erik Dyrland, og så synes jeg, der snart skal være plads til en ny ordfører.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Det sidste indlæg er et godt eksempel på, at den kaøsteori, som arbejdsministeren så malende har portrætteret for os alle sammen, overhovedet ikke holder, for vi har jo lige fået at vide, at der ikke er nogen eksklusivaftale på det offentlige område – og gudskelov for det! – og jeg synes ikke, der er kaos på det offentlige område; jeg synes da, det fungerer. Og i flere europæiske lande findes der ikke eksklusivaftaler, og der er nogle lande, der decideret har forbudt dem. I Tyskland, hvor der er forbud mod eksklusivaftaler, er der f.eks. ikke kaos, og der er heller ikke kaos i flere andre europæiske lande, hvor der også er forbud mod eksklusivaftaler. Så det holder altså overhovedet ikke.

Det, det her grundlæggende handler om – uanset om man kan lide det eller ej – er, om man selv må bestemme, om man vil være medlem af en forening eller ej, eller det skal være nogle overordnede interesser, der skal være bestemmende, og dér tror vi i hvert fald for mit partis vedkommende mere på den enkeltes egen afgørelse, på, at den pågældende selv må vælge, om han eller hun synes, det er rimeligt at melde sig ind i en bestemt fagforening, og de fleste vil da melde sig ind i en fagforening, for det er da ret og rimeligt, for fagforeningerne gør jo et godt stykke arbejde. Men det skal den pågældende altså selv bestemme.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Hr. Brian Mikkelsen er jo tavs som graven med hensyn til mine spørgsmål om det med andelsbevægelsen osv., men uanset hvordan og hvor-

ledes tingene nu er skruet sammen, bygger et samarbejde mellem en arbejdsgiverforening og en fagforening på en aftale, præcis på samme måde som vi har hørt at andelsbevægelsen bygger på aftaler. Og et medlemskab af en fagforening bygger også på økonomi, f.eks. i forbindelse med køb af administrationsbygninger osv., og sådan er det også inden for andelsbevægelsen. Dér er det præcis det samme.

Og den tavshed, vi her har mødt med hensyn til den del af foreningsfriheden, som vi bliver præsenteret for her i dag, er for mig helt klart et udtryk for, at vi har fået afsløret forslagsstillernes rænkespil, idet det her kun handler om én ting, nemlig et slag imod de faglige organisationer og deres medlemmer.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg er klar over, at vi nu skal til at holde op med de korte bemærkninger – det kan jeg se på formanden – men jeg kan alligevel ikke lade være med at sige til hr. Brian Mikkelsen, at hr. Brian Mikkelsen ikke vil forholde sig til virkeligheden. For hvad ville konsekvensen af det her forslag være? Det ville jo ikke bare få konsekvenser for det lille område, der hedder eksklusivaftaler. Jo, det ville det måske nok, men det ville også være et spørgsmål om, hvorvidt man bare kan sige: Nu gider jeg ikke være medlem af det eller det fællesskab og den eller den organisation. Og hvad ville det få af konsekvenser for en arbejdsplads, hvis dét sker? Hvilken konsekvens ville det ikke få for stabiliteten dér, at så snart der er noget, som man synes er forkert, kan man bare sige: Det her gider jeg ikke være med i? Man kan måske på den måde være med til at ødelægge arbejdspladsen, og det er det, vi advarer imod, og derfor beder vi om, at man virkelig tænker sig godt om med hensyn til, hvad det er for nogle konsekvenser, det ville få.

Aage Frandsen (SF):

Det forslag, vi her diskuterer, er jo et godt eksempel. Så der er da trods alt noget godt ved denne diskussion; men jeg synes også, den er en smule ørkesløs.

Men den er altså et godt eksempel på, at der somme tider er hensyn, som strider imod hinanden, og det skal man sige helt åbent og ærligt.

Der er hensynet til det enkelte menneskes frihed til at melde sig ind i en forening eller ej, og så er der hensynet til flertallet, dvs. andre menneskers muligheder for at bestemme, at de i

deres forening vil have nogle bestemte vedtægter, og ydermere til at sige, at der er nogle mennesker, de ikke vil have med i deres forening.

Jeg vil f.eks. skyde på, at i partiet Venstre kan man godt risikere at få at vide, at man ikke kan blive medlem, fordi de andre medlemmer ikke synes, man lever op til nogle bestemte ting, som man stiller krav om, og sådan noget.

Det er altså et spørgsmål om forholdet mellem det enkelte menneskes frihed – som vi sætter meget højt – og så fællesskabet, som har lavet nogle regler, og som siger, at der er nogle, vi ikke vil have med i foreningen, eller som stiller krav om, at hvis man skal arbejde på en bestemt arbejdsplads, skal man også være medlem af foreningen.

Der er altså både hensynet til det enkelte menneske og til fællesskabet, og det er der i masser af andre tilfælde.

Nu har man nævnt andelsforeninger, men jeg ved ikke, om det er det bedste eksempel; jeg mener, at et bedre eksempel kan findes inden for de liberale erhverv, hvor der er masser af eksklusivaftaler, der går ud på, at for at få de og de rettigheder skal man være medlem af den eller den organisation. Det kender vi da til, og dér kunne man da også godt sige, at det er i modstrid med det, man har givet udtryk for her: at en person, som f.eks. ønsker at være inden for et bestemt liberalt erhverv, bare skal have lov til det og også skal have de samme rettigheder som alle de andre, som er medlemmer af organisationen, osv., for den enkeltes frihed går forud for fællesskabet.

Og derfor synes jeg altså også, at man i højre side af salen skal indrømme, at det ikke er tilfældigt, at man netop har valgt arbejdsmarkedet ud, for det er ikke tilfældigt, og det er helt i orden, for der er da et slagsmål mellem interesserne; det er jo derfor, vi sidder i Folketinget. Vi varetager altså forskellige interesser, og den ene side af Folketinget varetager nogle interesser og den anden side nogle andre. Sådan er det altså.

Og med hensyn til, hvilke argumenter der bruges, så bruger man altså forskellige internationale konventioner, hvilket der godt kan findes belæg for her. Dermed være ikke sagt, at det er i strid med disse internationale konventioner, for det er det ikke.

Men man bruger også grundloven, og det er jo nok, fordi man formentlig aldrig har læst grundloven, for det, der står i grundloven om det her, er, at borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lov-

ligt øjemed. Foreningsfriheden drejer sig altså om friheden til at danne foreninger. Det var det, man sloges for i sin tid, og man havde slet ikke diskussionen om eksklusivaftaler dengang, og det er altså heller ikke med i det, der blev skrevet i grundloven i 1953.

Det betyder ikke, at det ikke er relevant at tage den diskussion i dag, men man skal bare ikke bruge vores grundlov i denne forbindelse.

Og så er der i øvrigt fire yderligere paragraffer i grundloven, som drejer sig om, hvordan man nedlægger og opløser foreninger.

Men grundloven kan altså under ingen omstændigheder bruges i denne sammenhæng.

Men man kan godt sige, at der er en bestemt forfatningsretlig tradition i Danmark, og det kan man argumentere for, fordi vi har underskrevet nogle internationale konventioner.

Og til hr. Brian Mikkelsen, som fremførte det synspunkt at det jo er, fordi det er socialdemokratisk dominerede fagforeninger, som altså støtter Socialdemokratiet – og dér kommer det selvfølgelig frem igen, hvad formålet med forslaget er – at også jeg synes, det er træls, at de er socialdemokratisk dominerede og støtter Socialdemokratiet.

Men problemet med pengene er meget let at løse, for i stedet for, at De Konservative sammen med regeringen sidste år lavede en slags mellem løsning, der gik ud på, at man skulle melde fra, kunne man bare have sagt, at man skal melde til.

Altså: Hvis formålet er, at man ikke vil have, at fagbevægelsen man skal støtte Socialdemokratiet, kan man da bare indføre en bestemmelse om det, i hvert fald når det drejer sig om kroner og øre. Man kan selvfølgelig ikke forhindre folk i at være socialdemokrater, og det går jeg heller ikke ud fra at man har tænkt sig.

Og med hensyn til det dér med blokader, som jeg altså kan forstå stadig væk spiller en stor rolle, er der jo intet til hinder for – og det kan jeg forstå at også forslagsstillerne mener – at man stadig væk kan lave blokader. Det kan man sagtens stadig væk lave.

Det eneste, det her gør, er, at man ikke kan lave eksklusivaftaler, og det gælder både arbejdsgiver- og lønmodtagersiden; men DA og LO lavede jo alligevel noget, der *reelt* er en eksklusivaftale. Men inden for det offentlige må man ikke have dem. Og så findes der forskellige steder et arbejdsmarked, som jeg er hundrede procent sikker på at også Det Konservative Folkeparti og formentlig også Venstre, hvis de sad

med regeringsmagten, ikke ville støtte ret meget, for det ønsker Dansk Arbejdsgiverforening jo ikke, og det ønsker de liberale erhverv heller ikke, for de er jo godt klar over, at så kunne man argumentere sådan, som jeg har gjort: at kan man have eksklusivaftaler ét sted, kan man vel også have det andre steder.

Vi kan selvfølgelig ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Henning Urup (V):

Uanset hvordan hr. Poul Erik Dyrlund ønsker at vende og dreje det her, er der altså forskel på at være arbejdstager på en virksomhed og at være medejer af en virksomhed, i dette tilfælde slagteriet.

Vibeke Peschardt (RV):

Det er jo blevet en lang eftermiddag, og når man tænker på, at vi havde nøjagtig samme debat for et par år siden, kan det godt undre endnu en gang, at det først nu i løbet af denne debat virkelig er gået op for de partier, der har fremsat forslaget, at vi faktisk i meget lang tid – siden begyndelsen af 1980'erne – har haft en lov om foreningsfrihed.

Som hr. Brian Mikkelsen så rigtigt sagde, fik vi den lov på baggrund af den dom fra Menneskerettighedsdomstolen, der hed British Raildommen. Den var den direkte årsag til, at vi her i Danmark fik en foreningsfrihedslov. Det turde altså være slået fast med syvtommersøm, at vi har foreningsfrihed.

En del af debatten har handlet om, hvorvidt der skal være mulighed for eksklusivaftaler eller ej. Hr. Brian Mikkelsen sagde, at han mente, det var forkert at have eksklusivaftaler, og jeg vil sige, at vi har et blandet forhold til det i mit parti. Vi står bag foreningsfrihedsloven; men grunden til, at vi i sin tid sagde ja til eksklusivaftaler, var, at det er en ansættelsesbetingelse, som en arbejdsgiver kan stille eller lade være med at stille.

Man kan så spørge, hvor han er blevet inspireret til f.eks. at kræve, at de mennesker, han ansætter, skal være medlem af HK eller SiD, eller hvor det nu kan være; det kan vi ikke vide. Men dér, hvor det er sket på baggrund af blokader af virksomheden – og det har vi jo været ude for i nogle tilfælde, hvor man ikke ville indgå overenskomst med bestemte forbund – må vi sige, at hvis blokaden er ulovlig, er det en sag for politiet og sådan set ikke for Folketinget. Det er den vej, man i og for sig må gå, man må benytte de retsmidler, man har.

Vi har altså accepteret, at eksklusivaftaler er bragt ind i det danske arbejdsretlige system, selv om vi ikke altid er begejstrede for den måde, man tvinger arbejdsgiverne på. Vi har gjort det, fordi vi lægger vægt på det, der er blevet talt om flere gange her i dag, nemlig den danske model med en høj organisationsprocent i fagforeninger og – allerbedst – en høj overenskomstdækning. Vi benytter også enhver lejlighed her i Folketinget til at sige, at når arbejdsmarkedets parter er enige om noget, tilslutter vi os det. Men for at kunne virke rigtigt må systemet have legitimitet i form af en høj overenskomstdækning, og det kræver altså, at folk er medlem af de organisationer, der laver de kollektive overenskomster. Det er grundlaget for, at vi i sin tid sagde ja til disse eksklusivaftaler, som vi bestemt ikke altid er begejstrede for; men der er jo ting, som, om jeg så må sige, kitter den danske model sammen, og de aftaler er en af dem.

Vi kan ikke støtte beslutningsforslaget.

Tom Behnke (FP):

Både af menneskerettighedserklæringen og af dansk lovgivning fremgår det, at det ikke er tilladt at forskelsbehandle på grund af politisk overbevisning; men i sidste samling, hvor vi netop behandlede et forslag om forbud mod forskelsbehandling på grund af politisk overbevisning, stillede jeg ganske mange spørgsmål til ministeren for at få afklaret, hvor grænsen går, og i hvilken udstrækning det alligevel er tilladt at lave forskelsbehandling på grund af politisk overbevisning.

Er det f.eks. tilladt at lave politisk forskelsbehandling, hvis man nægter at være medlem af en socialistisk fagforening? Hvis man ikke ønsker at være medlem af en socialistisk fagforening, må en arbejdsgiver så gerne forskelsbehandle? Ja, sagde ministeren, det må han gerne. Han må ikke forskelsbehandle, hvis det sker på grund af, at man f.eks. er medlem af et bestemt politisk parti; det må han ikke. Men den indirekte socialistiske tvang er altså stadig væk tilladt.

Og det er her, vi i Fremskridtspartiet mener, at regeringen klart tilsidesætter menneskerettighedserklæringen, som nemlig ikke stiller betingelser op for, hvornår man må forskelsbehandle, og hvornår man ikke må. Her er der ingen tvivl: Man må ikke forskelsbehandle, heller ikke i forbindelse med socialistiske foreninger. Men fagforeningstvungen flourer fuldstændig uhæm-

met i Danmark, og så længe vi har den regering, vi har, og så længe vi har et socialistisk flertal i Danmarks Folketing, vil fagforeningstvungen få lov til at florere fuldstændig uhæmmet. Det er der ingen tvivl om.

Sagen er, at de socialistiske fagforeninger er så magtbegærlige, at de vil tvinge alt og alle til at indgå en overenskomst og tvinge alle lønmodtagere til at være medlem af den pågældende socialistiske forening. Man er villig til at bruge et hvilket som helst magtmiddel for at tvinge alt og alle ind i en socialistisk forening. Nu ved jeg selvfølgelig godt, at der er nogle, der vil påstå her, at hvis man ikke ønsker at blive ansat i en virksomhed, der har indgået en eksklusiv-aftale, kan man jo bare vælge en anden arbejdsplads, hvor det ikke er tilfældet. Men her kommer det sidste nye eksempel frem på banen med lysende klarhed, nemlig Nyhavnkonflikten. Der er nogle lønmodtagere, der af egen fri vilje har valgt at blive ansat i en virksomhed, der ikke har en eksklusiv-aftale, og straks kommer de magtbegærlige socialistiske fagforeninger rendende og bruger alle magtmidler til at tvinge lønmodtagerne til at blive medlemmer. Det er det, der er dybt usmageligt.

Og endnu værre i sagerne fra Nyhavn er det, at det offentlige via kommunen er med til at knække virksomhederne. Man forhindrer fra det offentlige side, at virksomhederne kan komme af med deres affald, som vi har talt om tidligere i dag i spørgetiden, og samtidig kommer et andet kontor på rådhuset løbende og siger: Når I ikke kan komme af med jeres affald, skal I lukke! Den ene hånd vasker den anden i socialismens hellige navn. Man gør alt, hvad man kan, om så det skal betyde, at virksomhederne må lukke, og at lønmodtagerne bliver arbejdsløse. Skidt med det, bare man får gennemført socialismen i Danmark.

Det er det, der er dybt usmageligt ved fagforeningstvungen i Danmark, og vi ser det igen og igen. Vi ser, hvordan virksomhedsmedarbejdere, der ønsker at melde sig ind i en anden fagforening eller melder sig ud, bliver chikaneret på det groveste. Vi ser, hvordan virksomheder må lukke på grund af fagforeningstvungen, fordi de socialistiske fagforeninger slet ikke kan få magt nok i dette land. Vi ved fra det ene tilfælde efter det andet, at når man søger om at blive medlem af en a-kasse, sender a-kassen en blanket, og hvis man er så uheldig, at man når at skrive under på den, inden man har læst den, er man også blevet medlem af fagforeningen. Man

bondefanger i et sådant omfang, at det er helt uhørt, og man gør det igen og igen. Fagforeningerne misinformerer helt bevidst. Man kan gå op på sit kontor og tage telefonen og ringe til 10 forskellige a-kasser og spørge: Er det muligt at blive medlem af denne a-kasse uden samtidig at være medlem af fagforeningen? Svaret vil være: Nej, man skal være medlem af både fagforeningen og a-kassen. Men det er selvfølgelig lodret forkert. Det er misinformation, det er løgn. Men man gør det for at tilkæmpe sig medlemmer og for at lokke medlemmer ind.

Lad mig også sige med hensyn til eksklusiv-aftaler, at de er jo ikke det eneste. Næh, for ligesom at få et skalkeskjul for eksklusiv-aftalerne har man nemlig indført et nyt begreb, der hedder fortrins-aftaler, altså at man fortrinsvis skal ansætte medarbejdere fra bestemte foreninger. Det er reelt det samme som eksklusiv-aftaler.

Hr. Ole Vagn Christensen var heroppe og sagde bl.a., at konsekvensen af forslaget her er, at det vil ødelægge hele det danske arbejdsmarked og aftalesystemet. Det vil altså sige, at Socialdemokratiet mener, at tvang er nødvendig. Hvis ikke lønmodtagerne tvinges til medlemskab, falder det hele fra hinanden, siger Socialdemokratiet. Socialdemokratiet mener altså ikke, at fagforeningerne gør det så godt, at de kan holde på deres medlemmer ved frivillighed, men at tvang er nødvendig. Det er det, Socialdemokratiet mener, og det viser med al tydelighed, at dette forslag er lige så nødvendigt nu som nogen sinde før.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det var en ordentligt svada. Jeg ved ikke, hvem den var henvendt til, men jeg tror, det var til nogle, der sidder og lytter udenfor, og som man måske tror har forståelse for den slags ords kvalder.

Jeg vil godt sige til hr. Tom Behnke, at vi har respekt for det danske aftalesystem, og at hvis tingene var sådan, som hr. Tom Behnke beskrev dem, var Danmark kørt nenedom og hjem. Så havde der i dag ikke været nogen virksomheder, der var i stand til at skabe store overskud, og der havde heller ikke været den velfærd i Danmark, der er, hvis det var sådan, at der ikke var en gensidig forståelse for, at det faktisk giver stabilitet, når parterne organiserer sig og igennem deres organisationer forhandler sig frem til nogle gode aftaler både på den ene og den anden måde. Det har trods alt udviklet det-

te land til at være et af verdens fornemste samfund.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Man kan selvfølgelig kalde det for en svada, og jeg kunne såmænd godt blive ved i dobbelt så lang tid, for det er et meget vigtigt område. Det handler om den personlige frihed.

Der blev spurgt fra hr. Ole Vagn Christensens side, hvem min tale var henvendt til. Jeg har ikke de store forhåbninger til Socialdemokratiet, for det er komplet umuligt at overbevise socialdemokrater om det rigtige i det her. Men uanset at statsministeren garanteret vil blive siddende i stolen, også selv om Socialdemokratiet trådte ud af regeringen, kommer der et valg en dag, og vi ved jo fra undersøgelse efter undersøgelse, at det går den rigtige vej. Det ser med lysende klarhed ud til, at vi får et borgerligt flertal efter næste valg, og så vil tingene heldigvis blive lavet om. Og det er vælgerne, talen var møntet på.

Men igen til Socialdemokratiet og alle de skræmmebilleder om, hvad der ville ske, hvis man ikke havde fagforeningstvungen, hvis man ikke knægtede friheden ude på arbejdsmarkedet, og hvis man ikke tvang folk til at være medlem af en socialistisk forening: Så ville det hele bare gå helt ned. Konklusionen må altså igen blive, at Socialdemokratiet ikke mener, at fagforeningerne gør deres arbejde i samfundet så godt, at de kan eksistere ved frivillighed. Det er en erkendelse fra hr. Ole Vagn Christensens side, og desværre er det jo noget af en nekrolog over fagforeningerne. Men jeg er meget uenig med hr. Ole Vagn Christensen. Jeg mener godt, fagforeningerne kan klare sig, også på et frit marked.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg mener, fagforeningerne har bevist, at de kan klare sig på et frit marked. Men hr. Tom Behnke mener, at når man er gået ind i en organisation og har været med til at lave nogle aftaler, skal man have lov til at sige: Den aftale står jeg ikke bag, nu vil jeg have min egen aftale. Og jeg vil gerne understrege, at så mener jeg, vi har en kaotisk situation. Konsekvenserne vil jo være, at når man kan få lov til at gøre, som det passer én, gælder det i alle henseender, og det vil sige, at selv om man gør forholdene ringere for sine arbejdskammerater eller for sin arbejdsgiver

eller skaber konflikter på arbejdspladsen, skal man bare have lov til det. Jeg synes, at det danske arbejdsmarked, den danske model, er for alvorlig en sag til, at vi skal lege med den på den måde, og jeg ser også frem til, at vi får et valg, hvor vi kan få lejlighed til at diskutere, hvad frihed er.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Må jeg spørge hr. Ole Vagn Christensen: Hvad med de medarbejdere, der er ansat nede i Nyhavn, og som har indgået en væsentlig bedre aftale med deres arbejdsgivere, end fagforeningerne kan tilbyde? Hvad med de medarbejdere, der har indgået en aftale med deres arbejdsgiver, f.eks. McDonald, og som har det fint med den aftale? Hvor er deres frihed, når socialisterne komme tromlende, laver blokader, smadrer, ødelægger, hænger og laver ballade i én uendelighed? Hvor er deres frihed henne? Den er blæst væk i socialismens hellige navn. Det er kun den frihed, socialisterne sætter på dagsordenen, der gælder. Det er kun det, socialisterne definerer som værende frihed, der er frihed. Men for os er frihed noget, som det enkelte individ selv kan definere, og ikke noget, som forskellige politikere sætter på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Så fik vi en gang mere lektion fra hr. Tom Behnke, men den bliver jo ikke bedre af at blive gentaget.

Angående Nyhavn har jeg sagt, at jeg ikke vil blande mig i bestående konflikter, og det sagde jeg også om konflikten i Holbæk. Jeg kan godt forstå, at man trækker på smilebåndet, for det vil man jo gerne fra den anden side. Men jeg går netop ind for, at vi har stabiliteten, og jeg vil godt understrege, at når det drejer sig om den danske model, er der nogle nøje spilleregler. Og er der nogen, der har overtrådt de spilleregler, når de siger, at de ikke vil acceptere det resultat, der ligger? Det mener jeg ikke.

Jeg mener altså, at der er nogle forpligtelser, og det gælder på både godt og ondt, og så længe man vil have respekten, og så længe man vil være med til, at det er den danske model, der er den bedste, så må man også være med til at tage det sure med det søde.

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil så prøve måske at gå lidt mere tilbage til beslutningsforslagets ordlyd, og da vil jeg da sige, at Enhedslisten er fuldstændig enig i de meget smukke formuleringer.

Vi vil da meget gerne slås for friheden til, at folk kan være medlem af lige præcis de foreninger og organisationer – eller for den sags skyld undlade at være medlem af nogen organisation overhovedet – som de finder for godt. Men så må man også tage de konsekvenser, der er af det.

Og det er jo det, der er diskussionen, for vi går også ind for aftalefrihed, og aftalefrihed betyder jo lige præcis, at de organisationer så kan aftale f.eks. eksklusivaftaler. Det vil sige, at i de tilfælde får det nogle konsekvenser for de folk, der ikke ønsker at være medlem af organisationen, nemlig at de ikke kan få arbejde det pågældende sted. Men det er jo en meget væsentlig skelnen. Det betyder jo ikke, at de pågældende mister deres organisationsfrihed, men det betyder, at de ikke kan få arbejde det pågældende sted. Det er en ganske anden sag.

Men som det er fremgået af debatten, er det jo altså heller ikke organisationsfriheden, der i særlig grad er ærinde i hele denne her diskussion. De borgerliges ærinde er i alt væsentligt jo i virkeligheden snarere udtryk for, at de borgerlige ønsker, at markedskræfterne skal have frit spil på arbejdsmarkedet. Det er det væsentlige ærinde med det her beslutningsforslag. De borgerlige ønsker at begrænse de faglige organisationers muligheder for at indgå aftaler om f.eks. forbedrede medlemsvilkår, forbedrede løn- og arbejdsforhold og sådan nogle ting og for den sags skyld også forbedret sikkerhed på arbejdspladsen.

I Enhedslisten kan man jo næsten blive rørt over at se de partiers omsorg for at sikre, at lønmodtagerne ikke må lide erhvervsmæssig skade, som de kalder det, men det lyder jo noget hult i vores ører, når det er sådan, at partierne bag beslutningsforslaget altid – og det gælder virkelig altid – har forsøgt at forringe lønmodtagernes vilkår på arbejdsmarkedet.

Dertil kommer jo, at forslagsstillerne aldrig nogen sinde har anfægtet arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, og det er jo i bund og grund den mest grundlæggende indskrænkning i lønmodtagernes erhvervsmæssige frihed, som det så smukt hedder. Det her forslag peger jo fuldstændig i den retning.

Det, som forslagsstillerne vil, er at udvide enkeltpersonernes ret til at underbyde de arbejdsforhold, som er aftalt for andre ansatte. Forslaget vil betyde frit spil for løntrykkere, for folk, der vil nasse på de resultater, som medlemmerne af organisationerne har tilkæmpet sig, og så når vi jo frem til Nyhavnskonflikten, for det er jo lige præcis det, der er forholdet.

Nu har jeg hørt 10 gange i denne sal, at det, der er sket, er, at der er nogle grupper af ansatte, der har kæmpet sig frem til en overenskomst med nogle arbejdsgivere, som er væsentlig bedre end det, fagbevægelsen har stillet op. Ja, de har tilkæmpet sig retten til at blive sendt hjem i dårligt vejr – uden løn naturligvis. De har tilkæmpet sig retten til at gå for en ringere løn end det, der ellers er overenskomstmæssigt, og de har tilkæmpet sig retten til en hel række former for underbud af de aftaler, der ellers hersker på arbejdsmarkedet.

Så kan man diskutere, hvad konsekvensen er af det. Jo, det er klart, at den virksomhed, der har de lavere omkostninger, der ligger i de aftaler, vil naturligvis på længere sigt udkonkurrere de virksomheder, der betaler den fulde hyre og som dækker, når det er dårligt vejr og folk derfor bliver sendt hjem. Og det er jo lige præcis det modsatte af det, hr. Tom Behnke siger.

Han snakkede med rørt stemme om, hvor mange arbejdspladser der nu kunne blive nedlagt som følge af, at der blev ført sådan en arbejdskamp, men sandheden er jo lige så ofte den omvendte: nemlig at de virksomheder, som ikke tager de forhold alvorligt, som sniger sig til ringere arbejdsforhold og som snyder med sikkerheden, udkonkurrerer og nedlægger arbejdspladser i de virksomheder, der overholder aftalerne. Derfor er situationen aldeles ikke så enkel, som hr. Tom Behnke gør rede for.

Arbejdsmarkedet er jo indrettet på den måde, at over for arbejdsgiverne eksisterer den enkeltes frihed jo kun gennem det faglige sammenhold, gennem den kollektive aftale. Det er gennem det faglige sammenhold, det sikres, at alle ansatte har samme løn- og arbejdsforhold for samme arbejde, og det er kun gennem fælles optræden, at de ansatte kan opnå en ligestilling med arbejdsgiverne.

Det er fagforeningerne og deres medlemmer, der har tilkæmpet sig de løn- og arbejdsforhold, der er gældende for alle på arbejdspladsen. Enkeltpersonernes højt besungne frihed har jo kun aktier i den sag, i det omfang de bliver brugt kollektivt. Det er sammenhængen mellem

den individuelle ret og de kollektive rettigheder, og den sammenhæng er overordentlig vigtig. Derfor er der heller ikke nogen gruppe af ansatte, som gennem fagligt sammenhold har tilkæmpet sig resultater, der skal tvinges til at arbejde sammen med uorganiserede.

Uorganiserede har med deres individuelle frihed og ret selv valgt at være uden for fællesskabet. Derfor skal ingen gruppe af ansatte tvinges til at arbejde sammen med enkeltindivider, der, fordi de ikke er medlem af fagforeningen på det pågældende område, vil virke som løntrykkere på arbejdspladsen. Uorganiserede har selv frit valgt at stå uden for fællesskabet, og dermed har de altså også frit valgt at komme i en situation, hvor det faglige sammenhold frit vælger ikke at ville samarbejde med dem. I Enhedslisten mener vi, at medlemskab af faglige organisationer er en god og nødvendig ting.

Der bliver i forslaget bemærkninger gjort meget rede for, hvad ændringerne betyder i forhold til EU. Vi mener også, det betyder noget. Vi mener nemlig, at medlemskabet af EU skærper nødvendigheden af at forbedre de faglige organisationers muligheder for at sikre medlemmernes løn- og arbejdsvilkår, heriblandt muligheden for at indgå aftaler med modparten om organisationsforholdene på arbejdspladsen.

Vi skal heller ikke lægge skjul på, at hvis det rent faktisk kan fungere som en kollektiv ret og frihed og ikke som et diktat, så skal der altså også arbejdes offensivt med udbygningen og udviklingen af demokratiet i de faglige organisationer. Og så vil jeg ikke glemme at sige, at vi altså stemmer mod beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Når nogle har tilkæmpet sig en rettighed, så skal andre, der vil nyde samme rettighed, tvinges til at være medlem af den forening, der har sørget for det. Det var sådan, fru Jette Gottlieb sagde.

Jeg husker tilbage i tiden, da vort partis afdøde folketingsmedlem, hr. Helge Dohrmann, kæmpede kampen for at få lov til at sætte en parabolantenne op på sin ejendom. Det var på det tidspunkt ulovligt at gøre det. Han kæmpede kampen, og han vandt kampen. I dag er det tilladt at sætte parabolantener op.

Betyder det, at alle, der har parabolantenne, skal tvinges til at være medlem af Fremskridtspartiet, for ellers er man jo ikke solidarisk? Så er man jo ikke solidarisk med den, der tilkæmpede sig retten til at sætte parabolantenne op. Det var det, fru Jette Gottlieb sagde.

Når det er SiD, der har tilkæmpet sig retten til et eller andet, så skal man tvinges til at være medlem, når man vil nyde de samme rettigheder. Altså skal alle, der har parabolantenne i Danmark, tvinges til at være medlem af Fremskridtspartiet.

Helge Sander (V):

På Socialdemokratiets kongres i efteråret talte partiets formand, statsminister Poul Nyrup Rasmussen, om, at nu skulle friheden have en central placering hos Socialdemokratiet.

Hvad er der så kommet ud af det siden kongressen i september? Hvis vi skal måle det på det, vi har hørt i dag, så har Socialdemokratiet ikke røkket sig en millimeter fra den holdning, man hidtil har haft med hensyn til frihedsgraderne på arbejdsmarkedet. Ja, man kan sige, at det er gået her akkurat, som det gik med nytårstalen om volden: at der ikke er kommet særlig meget ud af det.

For virkeligheden er jo også netop i de her dage, at blokader og trusler fortsat præger det danske arbejdsmarked. Nyhavn har været nævnt i flere omgange, og det er jo ganske relevant, og jeg synes, det er at simplificere virkeligheden meget, når arbejdsministeren siger, at der har været et par episoder.

Der har været et par store episoder, men jeg er helt overbevist om, at arbejdsministeren lige så vel som vi folketingsmedlemmer, der beskæftiger os med arbejdsmarkedspolitik, daglig modtager eksempler på enkelte medlemmer, som er i en utrolig vanskelig situation på arbejdsmarkedet, fordi de bliver presset på grund af blokader eller de forskellige eksklusivbestemmelser, der fungerer på de enkelte arbejdspladser. Så jeg synes, det er blevet illustreret ganske tydeligt, at Socialdemokratiet her har en rigtig dårlig sag.

Da hr. Brian Mikkelsen over for hr. Ole Vagn Christensen nævnte en aktuel sag fra Holbæk, ja, så blev den fejlet af bordet med, at hr. Ole Vagn Christensen ikke kommenterer løbende sager. Det er dog det fattigste, jeg har hørt i mands minde, for sagen fra Holbæk er jo kun én af mange, der blot er en illustration af den hverdag, som eksisterer på arbejdsmarkedet.

Og dér er der kommet en ny konkret sag, nemlig den efterhånden meget kendte British Rail-sag, og her var bemærkningen, at hr. Ole Vagn Christensen ikke var imponeret af det engelske arbejdsmarkedssystem. Ja, man kan sige, at der spørges i øst og svares i vest.

Men det var jo også ganske kendetegnende for viceordføreren for Socialdemokratiet – hr. Poul Erik Dyrland, der brugte en anden taktik for igen at bortlede opmærksomheden fra denne her dårlige sag, som Socialdemokratiet sidder med – at hr. Poul Erik Dyrland så begyndte at nævne en række eksempler, herunder bl.a. om andelsselskaber og slagterier.

Det har ikke en pind at gøre med det forslag, der er til behandling her, og jeg synes også, det var befriende at høre en, der har skoene på, nemlig medlem af Venstres gruppe, hr. Henning Urup, der fik forklaret, at det jo er noget helt, helt andet; det at være medejer af et andelssvineslagteri er selvfølgelig noget ganske andet end det at være medlem af en fagforening.

Venstre ønsker selvfølgelig ikke, at de landmænd, der ønsker at levere til et slagteri, nødvendigvis skal være medlemmer af en landboforening, lige så lidt som vi ønsker, at en medarbejder skal være medlem af en bestemt fagforening for at have et bestemt job.

Hr. Brian Mikkelsen understregede også en ting, jeg synes er værd at fremhæve mod debattens slutning, nemlig at vi jo ikke taler ensidigt om lønmodtagersiden her. Vi siger, at det gælder såvel på den ene som på den anden side af arbejdsmarkedet, altså også på arbejdsgiverside. Det her er så væsentligt for os – de frihedsgrader vi taler om her i dag – at det selvfølgelig ikke bare gælder lønmodtagerne.

Til hr. Aage Frandsen vil jeg blot sige, at han har fuldstændig ret i, at de fire partier, der stiller forslaget her i dag, ikke ønsker at forhindre folk i at være medlem af Socialdemokratiet, selv om man efterhånden skulle tro det, hvis man læser de aktuelle medlemstal i Socialdemokratiet. Det gør vi selvfølgelig ikke, men vi er til gengæld – vil jeg sige i forlængelse af hr. Aage Frandsens bemærkninger – ikke særlig glade for, at folk tvinges til at betale til Socialdemokratiet.

Og derfor vil jeg igen benytte lejligheden her til at sige, at den model, vi kører med nu, hvor man skal melde fra, men alligevel betale akkurat det samme beløb, som hvis man ikke melder fra, er jo rent fup. Pengene går til nogle andre ting, siger man, men jeg kan da altså huske langt, langt tilbage, at der er blevet betalt til forskellige kulturelle formål. Nu bruger man bare de penge fra de folk, som ønsker at melde fra, til disse formål, men der går jo akkurat de samme penge til Socialdemokratiet, som der altid har gjort.

Fru Vibeke Peschardt erkender, at det selvfølgelig ikke er særlig behageligt med de her eks-

klusivaftaler, men dér, hvor vi har en lidt forskellig opfattelse af det, er selvfølgelig, at vi tror godt på, at den danske model kan fungere, hvis det var således, at vi havde lønmodtagerne organiseret på en anden måde, på en mere fri måde, således at man blot var placeret andre steder end i de her fastlåste modeller, som vores system jo i dag tvinger lønmodtagerne til.

Hr. Tom Behnke nævnte en åbenlys sandhed, som jeg gerne vil understrege, for det er jo netop virkeligheden. I hvert fald taler jeg med mange hver eneste uge, som fortæller eller skriver, at hvis de ønsker at være medlem af en a-kasse, ja så kan det faktisk ikke lade sig gøre, for så skal de også være medlem af fagforeningen.

Og der var en af ordførerne – hvem kan jeg ikke huske præcis nu – som har beskrevet, hvordan den blanket ser ud, man skal udfylde for at blive medlem af en a-kasse. Her står fagforeningen først, for det er deres reelle ønske, og derfor er der god grund til, at vi får ændret på hele det system, som jeg synes hr. Tom Behnke så glimrende beskrev.

Fru Jette Gottlieb talte om løntrykkere. Det har jeg ikke mange kommentarer til. Jeg vil kun sige, at vedrørende konklusionen om, hvad der giver flest arbejdspladser, er jeg – måske ikke overraskende – betydelig mere enig med de borgerlige ordførere, som har anlagt den direkte modsatte opfattelse i forhold til den, fru Jette Gottlieb gav udtryk for her.

For øvrigt synes jeg også, den er meget svær at argumentere for. Hvis man ser på de forskellige arbejdssager i tidens løb, tror jeg nok, at der er nogle situationer, hvor man direkte kan påvise, at det har kostet arbejdspladser.

Til slut vil jeg gerne sige, at vi selvfølgelig har haft en lang debat, og at det ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at den er god; men jeg synes alligevel, at den har været betydelig bedre end den, vi havde for et par år siden. Den har været bedre, fordi jeg tror, at tingene i dag står betydelig klarere ikke bare her i Folketingssalen, men også ude omkring, hvad det er, det hele drejer sig om.

Jeg synes, det er kommet tydeligst til udtryk ved, at de, der virkelig har været presset i defensiven i denne her debat, har været Socialdemokratiet, som står på de gamle opfattelser af, hvordan og hvorledes arbejdsmarkedet skal være indrettet.

Og den defensive rolle, som Socialdemokratiet har været presset ud i, er for mig udtryk for, at der næste gang, vi debatterer det her, er

begrundet håb om, at endnu flere kan se det ganske urimelige i, at vi har et system, hvor der absolut ikke er organisationsfrihed.

Men tak for debatten. Vi glæder os til udvalgsarbejdet. Også her vil vi benytte lejligheden til at få anskueliggjort nogle af de mange, mange eksempler, som gør, at jeg tror, at flere og flere kan se, at vi absolut bevæger os på et skråplan. Det har vi gjort i lang tid, men det er endnu mere skråt, end det har været på noget som helst tidspunkt tidligere.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Ja, så kom hr. Helge Sander på banen. Man kan sige, at det var kommandoraidets fader, og man kan vel også kalde det en japansk selvmords-pilot, som stod her og udtalte sig, for konsekvenserne havde han jo overhovedet ikke taget ad notam.

Jeg vil gerne spørge, om de få eksempler, som man kan nævne, i virkeligheden er det, der skal slå stabiliteten på arbejdsmarkedet og alt det andet i stykker? Er det virkelig sådan, man ser på tingene i Venstre? Så er jeg da glad for, at vi har fået konstateret, at så ser verden altså sådan ud, og det er det, arbejdsgiverne fremover kan forvente sig af Venstre og de partier, som tilslutter sig dette.

Jeg vil gerne sige, at det er rigtigt, at jeg har stået for spillereglernes baggrund, og derfor gik jeg ikke ind i de enkelte sager, som kører i øjeblikket. Jeg vil meget gerne være med til at vurdere, om man her overholder spillereglene eller man ikke overholder spillereglene. Og jeg er helt sikker på, at man overholder de spilleregler, som er givet for det fagretlige system.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Til hr. Ole Vagn Christensen. Det er ikke nødvendigt at gå ind i de enkelte sager eller stoppe op ved de store sager, som har givet de store overskrifter i de seneste år. Det, jeg synes, der er det virkelige problem, er de mange enkelte lønmodtagere, der daglig står i problemer ude omkring i landet i de enkelte virksomheder, og jeg kan ikke forestille mig, at ikke også hr. Ole Vagn Christensen hører fra nogle af dem. Det er måske naturligt, at de primært henvender sig til os, som vil kæmpe for deres sag, men hr. Ole Vagn Christensen må da en gang imellem møde bare nogle af dem, som gør et vist indtryk.

Hvis ikke de gør det – og det er den opfattelse, jeg må få også efter den seneste tale, at det gør det overhovedet ikke – må jeg sige, at så kan jeg bedre forstå, at Venstre har flere vælgere blandt lønmodtagerne, end Socialdemokratiet har, som også jeg tror 3 meningsmålinger i 1996 viste. Jeg ved godt, det kun er ved nogle målinger, men jeg forstår godt, hvis det er virkeligheden, når man hører hr. Ole Vagn Christensen tale her i dag.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg tænker mere på stabiliteten og respekten for det system, der er, end jeg tænker på, eller jeg koncentrerer mig om nogle enkelte, som mener, at de har et eller andet, de er utilfredse med, og som dermed mener, at de kan gå ind og vælte alting. Jeg hører ikke til den kategori.

Jeg tror heller ikke, man tjener den befolkning, hvis interesser man er sat til at varetage herinde, ved først at stå frem og sige, at vi kan godt lide den danske model, og så bagefter faktisk gøre alt, hvad man kan i en en helt, helt anden interesse, nemlig at undergrave den danske model. Jeg tror ikke på, at den dobbelthed vil tjene nogen her i Folketinget, eller at den vil være nogen gevinst i fremtiden for det, det handler om, nemlig spørgsmålet om at skabe forståelse for, hvad danskerne ønsker.

Jeg glæder mig til de debatter, der bliver, hvis det virkelig er Venstres opfattelse, at man er interesseret i at splitte hele arbejdsmarkedet ad og man er interesseret i at undergrave den danske model.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg erkender, der kommer ikke meget nyt for dagen, men når hr. Ole Vagn Christensen gerne vil have noget i retning af, at vi undergraver stabiliteten, til at stå i en slutreplik, så bliver jeg nødt til at tage ordet og spørge, hvor i alverden hr. Ole Vagn Christensen har det fra.

Jeg er da ikke sikker på, at stabiliteten bliver undergravet, fordi vi giver folk frihed. Hvis det var således, at vi havde et friere system, så de, der nu er organiseret, var placeret anderledes, tror jeg, det måske gav større tilfredshed og absolut ikke mindre stabilitet.

Men jeg erkender, at vi ikke kan komme længere. Jeg erkender, at Socialdemokratiet er groet fast på det her område, og det, som statsministeren sagde som Socialdemokratiets formand på kongressen i Aalborg, var der ikke spor af.

Jeg vil sige, når man hører hr. Ole Vagn Christensens slutbemærkning, så er det lige før, man kan tro, at det er blevet endnu værre, og at lønmodtagernes frihedsrettigheder er skudt endnu længere ud. Derfor må vi jo kun vente på et valg, således at vi kan få de frihedsrettigheder indført, for det synes jeg, de danske lønmodtagere fortjener.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg har ikke noget ønske om at stå med den sidste bemærkning, men jeg må sige, at jeg får intet svar og har heller ikke fået det nu.

Jeg postulerer, og jeg underbygger, at konsekvensen vil være ustabilitet på arbejdsmarkedet, hvis man kan vælge at skalte og valte med det, som det passer én. For hvad er det, arbejdsgiveren får at forhandle med? Han får én organisation, men han får også en hel masse andre. Det er det, der kommer ud af det, hvis det er sådan, man kan gøre, ligesom det passer sig. Det må være sådan, at der er den nødvendige respekt for det organisationssystem, den organisationsfrihed, og at det også dér er et spørgsmål om, at man over for arbejdsgiveren kan få præciseret, at arbejdsgiveren her har et ansvar for de aftaler, der er indgået.

Jeg mener helt klart, at det, hr. Helge Sander er på vej ud i, er et spørgsmål om at lave et kaotisk arbejdsmarked, og det tror jeg ikke, nogen dansker er interesseret i hverken at støtte eller at underbygge for hr. Helge Sander. Så derfor kunne det godt være, at hvis man er så stolt af de dér galluptal, at det ville blive en helt, helt anden situation, når tingene går op for borgerne.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det er jo meget tydeligt at høre, at Venstre og andre partier, der har været forslagsstillere i dag, er meget optaget af et valg. Det er jo ikke sådan, at der er folketingsvalg sådan lige forude, men det har været nævnt et par gange. Men så kan jeg måske bedre forstå baggrunden for nogle af de forslag, vi har set her i dag, for baggrunden og formålet med de forslag er helt tydeligt, at man skal appellere til det enkelte menneske og den enkelte borger med sådan et frihedsbudskab, som jo er attraktivt, og som lyder godt.

Jeg har siddet og spekuleret på i de her timer i dag, gad vide, hvor det frihedsbudskab blev af i december måned, hvor man vel kan sige, at fæl-

den klappede. Den fælde, der klappede, var, at nu har vi i ganske mange år fra Venstres og De Konservatives side hørt, at det var meget vigtigt, at folks feriepenge skulle sættes ind på deres egen konto, for den skulle ingen andre forvalte.

Vi har så nedsat et udvalg i regeringen, som skal belyse, hvordan en sådan ordning kunne lade sig gøre. Hvad skete der? Dér gik Venstre fuldstændig i baglås, for sandheden er jo, at når det kommer til stykket, så var det alligevel ikke så vigtigt med den enkelte lønmodtagers egen ret til sine egne feriepenge, som jo i dag står hos arbejdsgiverne, for hvem forrentningen har meget stor betydning. Jeg synes vitterlig, at Venstre og De Konservative snyder på vægten. De snyder på vægten, fordi de har en forventning om, at der snart bliver udskrevet et folketingsvalg, og her vil jeg bare stille og roligt sige, at det gør der ikke. Men jeg vil bede Venstre og De Konservative lade være med at bilde folk noget ind, som man alligevel til syvende og sidst ikke evner, ikke magter at vedstå.

Hvis de virkelig mente alt det alvorligt, hvorfor i himlens navn havde vi så en regering styret af De Konservative og Venstre op igennem 1980'erne, hvor man så sent som i 1990 lavede nogle justeringer på foreningsfrihedsloven og sagde, at man fastholdt muligheden for at lave eksklusivaftaler? Det er hykleri fra ende til anden.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Nu nævnte hr. Helge Sander for lidt siden, at der ikke var noget nyt i det, hr. Ole Vagn Christensen før sagde. Men jeg bliver alligevel nødt til at gå på talerstolen og spørge hr. Ole Vagn Christensen, hvad det er for et kaos, han frygter, at Venstres forslag vil medføre. Hvad er det for et kaos, der vil opstå på arbejdsmarkedet?

Jeg synes, det er nogle underlige motiver, som hr. Ole Vagn Christensen tillægger Venstres forslag. Vi ønsker ikke at skade stabiliteten på det danske arbejdsmarked, men vi ønsker at sikre den enkelte borger, den enkelte lønmodtager, den enkelte arbejdsgiver visse frihedsrettigheder. I øvrigt har det tidligere i debatten her været nævnt, at der jo bl.a. inden for det offentlige arbejdsmarked er et forbud mod eksklusivbestemmelser, men på det offentlige arbejdsmarked er der mig bekendt ikke det famøse kaos, som hr. Ole Vagn Christensen frygter.

Så vil jeg gerne sige til arbejdsministeren, nu hvor jeg er på talerstolen, at, ja, frihed er det bedste guld, og vi tager i hvert fald gerne en debat i løbet af valgkampen om en definition af frihedsbegreberne og frihedsbegreberne for den enkelte borger – også med henblik på frihed på arbejdsmarkedet.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Ole Vagn Christensen for en kort bemærkning. Formanden udelukker selvfølgelig ikke den mulighed, at det bliver nødvendigt med en pause i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det her skal blive min sidste korte bemærkning.

Til fru Ulla Tørnæs: Angående det med kaos synes jeg, vi har været det så nøje igennem. Jeg synes også, vi har en hel masse eksempler, som kan trækkes frem, hvor sådan noget som en misforståelse har medført – selv i områder, hvor der ikke er eksklusivt aftaler, nemlig i det offentlige område – at der har været kaos, at der har været konflikter, at der har været ting, der ikke kunne fungere, og det har stået på i meget, meget lang tid. Og selv om man kan tvinge nogle til at komme tilbage, så er det ikke sikkert, at man overhovedet kan opnå stabilitet og ro. Det løser man på de private arbejdspladser på en anden måde, men det er jo ikke tiden til at forklare, hvordan man gør disse ting.

Det hænger jo igen sammen med, at stabiliteten er vigtig for en virksomhed. Derfor har man nogle samarbejdsbestemmelser for nogle kollegiale forhold, som gør, at man skal arbejde sammen, og at man er nødt til at respektere disse ting, og kan man ikke det, så kan man indklages for samarbejdsnævnet. Der er masser af regler, masser af bestemmelser, hvor man netop prøver på at holde fast i stabiliteten, og det er den stabilitet, jeg mener man er på vej til at sætte over styr.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Vi har også nogle regler for taletid her. Dem skal man overholde, når man er medlem. Og så er det arbejdsministeren, der har ordet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil gerne sige til fru Ulla Tørnæs, at jeg glæder mig også til i en kommende valgkamp – som jo ligger langt henne i 1998, men derfor kan vi jo godt varme op til den – at diskutere frihed

og frihedsbegrebet, også for folk, der har deres virke inden for landbrugsområdet f.eks.

Jeg kunne godt tænke mig at få diskuteret det rigtige i, at landmænd eller -kvinder for den sags skyld ikke kan få adgang til konsulentordninger, medmindre de er medlem af en landboorganisation – det er da ikke særlig frihedsbetonet – eller noget af det, som hr. Poul Erik Dyrland har været inde på i dag.

Der er mange frihedsdiskussioner, vi skal have, og jeg håber, at Venstre vil deltage lige så ivrigt i diskussionen om andre typer af frihedsbegreber, som kan ligge os på sinde: liberale erhvervs frihed til at være medlem af deres organisationer, advokaters mulighed for at blive fritaget for pligten til at være med i deres organisationer. Der er mange andre ting.

Det, som man kunne undre sig over, er, at hele denne debat, som jo har været båret af liberale synspunkter, frihedssynspunkter, om ikke andet så har knyttet sig til lønmodtagersiden alene, som dybest set har retten til at sige til og fra, når man kender konditionerne. Så det er et noget forvrænget billede, man har prøvet at male her i de seneste timers diskussion.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Så praktiserede arbejdsministeren igen den kendte socialdemokratiske disciplin, nemlig at bortlede opmærksomheden fra det reelle.

Arbejdsministeren kritiserede os for, at vi nu har taget de her forslag op, for det skulle være, for at vi kunne demonstrere nogle ting forud for et valg, uanset om det kom nu eller senere.

Samme arbejdsminister har tidligere i eftermiddag kritiseret os for at genfremsætte forslag, som vi har fremsat for 2 år siden. Begge dele kan ikke rigtig holde vand, må jeg sige til arbejdsministeren, og selvfølgelig har det ikke noget med det at gøre, for forslagsstillerne har kørt på disse grundprincipper igennem meget lang tid; lad os derfor blive fri for den tomme snak.

Jeg kan nu også konstatere, at arbejdsministeren ikke har hørt efter. Det med slagterierne havde vi en landmand, der tilbageviste, og det med konsulenterne er jo ikke rigtigt. De, der ikke er medlemmer af landboforeningen, betaler en lidt anden pris, og det er da også rimeligt, hvis de ikke er medlemmer af foreningen, men selvfølgelig kan de få konsulentbistand. Derfor er det tom snak.

Når man tager nogle af de liberale erhverv, er der andre end medlemmer af Venstres folke-

tingsgruppe, der har sagt, at dette forslag går til begge sider, både til arbejdsgiverside og til lønmodtagerside, og derfor vil jeg gerne bede arbejdsministeren om at være opmærksom på, at de ting, der blev fremført her sidst, har vi givet svar på, og det vil vi også komme til at give svar på, uanset hvornår den her kære valgkamp kommer.

Til allersidst: Hr. Ole Vagn Christensen taler om, at han vil gerne have, at vi respekterer systemet. Dét er forskellen: Vi vil gerne respektere systemet, men på baggrund af de frihedsrettigheder, som vi taler om igen og igen.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg har ikke kritiseret, at der er fremsat forslag i Folketinget. Det kunne jeg ikke drømme om. Jeg har bare sagt, at det er en genfremsættelse, at det er mangel på idérigdom fra forslagsstillerens side, og det vil jeg stadig væk fastholde at det er.

Jeg synes faktisk ikke, at der er kommet overbevisende besvarelser på nogen af de spørgsmål, som hr. Poul Erik Dyrlund har stillet her under debatten. Det har været meget lidt overbevisende svar, så jeg mener faktisk, at der er brug for at diskutere frihed for grupper i relation til foreninger, fordi vi har en foreningsfrihedslov. Den skal vi selvfølgelig sørge for bliver overholdt, og det gør den faktisk også.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Helge Sander, og så tror jeg, debatten nærmer sig sin afslutning.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg bliver nødt til at sige igen, at arbejdsministeren her i dag i forskellige vendinger har talt om genfremsættelser om nogle ting, der har været fremsat for 2 år siden. Når nu arbejdsministeren her til slut forsøger sådan at tegne det store billede og taler om valg, og at det først kommer om 2 år, og klandrer os for, at vi fremsætter forslag kun med det formål, at de skal være et led i valgkampen, spørger jeg bare: Hvordan hænger det sammen med, at det også fra arbejdsministerens mund i dag har lydt, at det er forslag, der også blev fremsat for 2 år siden? Det hænger selvfølgelig ikke sammen.

Så må jeg til allersidst sige til arbejdsministeren, at det er muligt, at svarene på de spørgsmål, vi fik stillet, ikke var overbevisende, men

det er rent faktisk således, virkeligheden er. Det må man da respektere og forholde sig til.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Det kan godt være, hr. Helge Sander forsøger at lyde overbevisende i sin stemmeføring, men ikke desto mindre er det altså en kendsgerning, at der findes landmænd, der har forsøgt at kæmpe for deres ret til at levere svin til et andelssvineslagteri, som de ikke var medlemmer af, som de var trådt ud af, og det foreligger der faktisk domstolsafgørelser af at de er blevet afskåret fra.

Det er kendsgerninger, må jeg sige til hr. Helge Sander, og dem skal man ikke fordreje. En af landets største svineproducenter har prøvet at køre sådan en sag. Den endte ved landsretten, og han fik underkendt retten til at levere svin til det pågældende slagteri, fordi han ikke var medlem af det. Sådan er situationen.

Så vil jeg i øvrigt spørge: Gælder de tanker, som Venstre her lancerer, også de praktiserende læger? Vi har jo Praktiserende Lægers Organisation, som har en overenskomst med Amtsrådsforeningen om at udføre lægegerningen. Skal vi tvinge Amtsrådsforeningen til at levere arbejde til de læger, der ikke ønsker at være medlemmer af Praktiserende Lægers Organisation? Eller hvordan er det dér? Skal eksklusivbestemmelserne gælde Advokatrådet? Præcis det samme. Skal de, som ikke er medlemmer af Advokatrådet, have lov til at føre sager ved domstolene?

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg bliver nødt til at sige til hr. Poul Erik Dyrlund, at de dér sager, hvor der har været helt specielle problemer, der har gjort sig gældende, betyder jo ikke, at en hel slagteribranche, som det ganske rigtigt tidligere er sagt af hr. Ole Vagn Christensen, pludselig skal bedømmes ud fra dem. Det ville da være ganske urimeligt.

Med hensyn til de områder, som forslagene skal ramme, har vi sagt, at vores holdning er uændret, og som jeg har sagt, er ikke bare Venstre, men alle fire partier enige om det. Og hr. Brian Mikkelsen har fra denne talerstol inden for den sidste time sagt, at for dem drejer det sig også om begge sider. Jeg bliver nødt til at gentage, at det for øvrigt også står meget klart formuleret i forslaget.

(Kort bemærkning).

Ulla Tørnæs (V):

Når hr. Poul Erik Dyrlund bliver ved med at fremhæve den her med andelsslagterierne og andelsbevægelsen, vil jeg gerne spørge hr. Poul Erik Dyrlund, hvilken faglig organisation der udbetaler det, som hedder efterbetaling.

Det er muligt, hr. Poul Erik Dyrlund ikke er klar over, hvad efterbetaling er, men det er sådan, at når man f.eks. leverer til et andelsslagteri, er man medejer af slagteriet og har en leveringspligt. Til gengæld for leveringspligten får man så selvfølgelig nogle goder, og det er bl.a. en årsregulering, som bliver udbetalt i form af efterbetaling.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Poul Erik Dyrlund: Hvilken faglig organisation efterbetaler det til sine medlemmer, som man ikke har anvendt til administration eller andet, og det, som man ikke har betalt til Socialdemokratiet? Hvilken faglig organisation udbetaler det resterende beløb til sine medlemmer? I øvrigt et lige så relevant spørgsmål i denne sammenhæng som diskussionen om andelsslagterierne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Styrelsesregler m.v.). (Lovforslag nr. L 136).

Justitsministeren (Frank Jensen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven og erstatningsansvarsloven. (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser m.v.). (Lovforslag nr. L 144).

Forslag til lov om ændring af straffeloven, våbenloven og lov om restaurations- og hotelvirksomhed m.v. (Skærpe af straffen for særlig grov vold og for besiddelse af knive og slagvåben, sikkerhedsmæssige krav til restaurationsindretning m.v.). (Lovforslag nr. L 145).

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 23. januar 1997, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.52